

T.C
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI ve ÖĞRETİM BİLİM DALI

ORTAÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRENMEYE VE
ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE İLİŞKİN
TUTUMLARININ İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ferat DALAMAN

Malatya–2021

T.C
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI ve ÖĞRETİM BİLİM DALI

ORTAÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRENMEYE VE
ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE İLİŞKİN
TUTUMLARININ İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ferat DALAMAN

Danışman: Prof. Dr. Ahmet KARA

Malatya–2021

ONUR SÖZÜ

Prof. Dr. Ahmet KARA danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığım **“Ortaöğretim Öğretmenlerinin Öğrenmeye ve Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi”** başlıklı bu çalışmanın bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada, yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Ferat DALAMAN

ÖN SÖZ

Bu araştırma, ortaöğretim öğretmenlerinin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi amacıyla hazırlanmıştır. Araştırmanın ilgili alana katkı sağlamakla birlikte yeni araştırmaların yapılmasına da yol açacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde her türlü yardım ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen danışmanım Prof. Dr. Ahmet KARA' a şükranlarımı ifade etmekten onur duyuyorum.

Lisans ve yüksek lisans eğitimimde kendisinden ders aldığım hocam Doç. Dr. Mustafa AKDAĞ' a ve lisans dönemimdeki hocalarım, Prof. Dr. Kemal DURUHAN, Doç. Dr. Bahadır KÖKSALAN' a sonsuz teşekkürlerimi belirtmek istiyorum.

Birlikteliğimizin başladığı ilk günden bugüne kesintisiz moral ve manevi destek kaynağım olan sevgili eşime ve canım çocuklarıma teşekkürlerimi sunuyorum.

Ferat DALAMAN

ÖZET

ORTAÖĞRETİM ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRENMEYE VE ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE İLİŞKİN TUTUMLARININ İNCELENMESİ

DALAMAN, Ferat

Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Ahmet KARA

Şubat-2021, XIII + 68 sayfa

Bu araştırmanın amacı; ortaöğretim öğretmenlerinin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını incelemektir. Araştırmanın örneklemini, 2019-2020 Eğitim-Öğretim yılının birinci yarıyılında Malatya ili merkez ilçelerindeki liselerde görev yapan 588 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada Kara (2010) tarafından geliştirilen “Öğrenmeye İlişkin Tutum Ölçeği” ve Demirel ile Ünişen (2018) tarafından geliştirilmiş olan “Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeklerin ilgili örnekleme uygulandıktan sonra elde edilen veriler bilgisayara aktarılmış ve alt problemleri yanıtlamak amacıyla bilgisayar paket programından faydalanılmıştır.

Bu araştırma, betimsel yöntem izlenerek gerçekleştirilmiştir. Araştırma ile elde edilen bulguların istatistiksel analizlerinin yapılması sonucunda, öğretmenlerin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarında, öğrenmenin doğası, öğrenmeye ilişkin beklentiler, öğrenmeye açıklık, öğrenmeye ilişkin kaygı, öğretmenlik mesleğine değer verme, mesleki tükenmişlik ve öğretmenlik mesleğine ilgisizlik alt boyutlarında kadın ve erkek

öğretmenlerin tutumlarının benzer olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak mesleki gelişime açıklık alt boyutunda ise erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre anlamlı düzeyde mesleki gelişime daha açık oldukları görülmüştür. Öğretmenlerin kıdemleri, mezun oldukları yükseköğretim kurumları, eğitim düzeyleri ve iş doyum düzeyleri açısından öğrenmenin doğasına ilişkin tutumlarında, öğrenmeye ilişkin kaygılarında, öğrenmeden beklentilerinde, öğrenmeye açık olma tutumlarında, öğretmenlik mesleğine değer verme, mesleki gelişime açıklık, mesleki tükenmişlikleri ve mesleğe ilgisizliklerinde anlamlı farklar gözlenmiştir. Özellikle öğrenmenin doğası, öğrenmeye ilişkin beklentiler, öğrenmeye açık olma ve öğretmenlik mesleğine değer verme tutumlarının artması; Öğrenmeye açık olma, mesleğe değer verme, mesleki tükenmişlik ve mesleğe ilgisizliği artırırken öğrenmeye ilişkin kaygılar ve mesleki gelişime açık olma tutumlarını azalttığı görülmüştür.

Yapılan bu araştırma sonuçlarından hareketle, öğretmenlerin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu tutumlarının artırılması, olumsuz tutumlarının da azaltılmasının gerektiği görülmüştür. Buradan yola çıkarak, her eğitim-öğretim yılının sonunda ya da başında yapılan özellikle seminer dönemi çalışmalarında öğretmenlerin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşlerinin alınması ve değerlendirilmesinin yararlı olacağı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Öğretmenlik Mesleği, Öğrenme, Tutum, Öğrenme ve Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum, Öğretmen.

ABSTRACT

THE ANALYZING OF SECONDARY SCHOOL TEACHERS' ATTITUDES TOWARDS LEARNING AND TEACHING PROFESSION

DALAMAN, Ferat

Master's Thesis

Inonu University, Institute of Educational Sciences

Department of Curriculum and Instruction

Advisor: Prof. Dr. Ahmet KARA

February-2021, XIII + 68 pages

The aim of this research is to examine secondary school teachers' attitudes towards learning and teaching profession. The sample of the study consists of 588 teachers working at high schools in the central districts of Malatya in the first semester of the 2019-2020 academic year. In the study, "The Scale of Attitudes towards Learning" developed by Kara (2010) and "The Scale of Attitudes towards Teaching Profession" developed by Demirel and Ünişen (2018) were used. After applying the scales to the relevant sampling, the data obtained were transferred to the computer and the computer package program was used to answer the sub-problems.

This research was carried out in the descriptive method. As a result of the statistical analysis of the findings obtained from the research, it was concluded that the attitudes of male and female teachers towards learning and teaching profession were similar in the subscales 'the nature of learning, expectations for learning, openness to learning, anxiety about learning, appreciating teaching profession, occupational burnout and indifference to teaching

profession.’ However, it was observed that male teachers were significantly more open to professional development than female teachers in the ‘openness to professional improvement’ subscale. Significant differences were observed in their attitudes towards the nature of learning, their anxieties about learning, their expectations from learning, their attitudes towards being open to learning, appreciating teaching profession, openness to professional development, occupational burnout and indifference to the profession in terms of the professional seniority of the teachers, the higher education institutions they graduated from, their education level and job satisfaction. In particular, it was discovered that while the increases in ‘the nature of learning, expectations for learning, openness to learning and appreciating the teaching profession attitudes enhanced ‘being open to learning, appreciating the profession , occupational burnout and indifference to the profession’, they decreased ‘anxiety about learning and attitudes towards being open to professional development.’

Depending on the results of this research, it was reasoned that teachers' positive attitudes towards learning and teaching profession should be increased and their negative attitudes should be reduced. Based on this, it was deduced that it would be beneficial to take and evaluate teachers' opinions on learning and teaching profession, especially in seminar period studies conducted at the end or beginning of each academic year.

Keywords: Teaching Profession, Learning, Attitude, Attitude towards Learning and Teaching Profession, Teacher.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
KABUL ONAY	i
ONUR SÖZÜ.....	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xiii

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Araştırmanın sınırlılıkları.....	4
1.5. Varsayımlar.....	5
1.6. Tanımlar.....	5

BÖLÜM II

2. KURAMSAL BİLGİLER ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Bilgiler.....	7
2.1.1. Öğrenme.....	7
2.1.2. Öğrenmeye İlişkin Tutum.....	9
2.1.3. Öğretmenlik Mesleği.....	10
2.1.4. Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum.....	11
2.2. İlgili Araştırmalar.....	13
2.2.1. Yurtiçinde Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Konusunda Yapılan Çalışmalar.....	13

2.2.2. Yurt Dışında Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Konusunda Yapılan Çalışmalar.....	17
2.2.3. Yurtiçinde Öğrenmeye İlişkin Tutum Konusunda Yapılan Çalışmalar.....	18
2.2.4. Yurtdışında Öğrenmeye İlişkin Tutum Konusunda Yapılan Çalışmalar.....	19
2.3. İlgili Çalışmaların Genel Değerlendirilmesi.....	21

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	22
3.2. Evren ve Örneklem.....	22
3.3. Veri Toplama Araçları.....	24
3.4. Verilerin Analizi.....	25

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUM

4.1. Öğretmenlerin Tutumlarında Cinsiyetleri Açısından Bulgular ve Yorum.....	27
4.2. Öğretmenlerin Kıdemleri Açısından Bulgular ve Yorum.....	28
4.3. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Kurumu Açısından Bulgular ve Yorum	30
4.4. Öğretmenlerin Eğitim Düzeyi Açısından Bulgular ve Yorum.....	33
4.5. Öğretmenlerin İş Doyum Düzeyi Açısından Bulgular ve Yorum.....	34
4.6. Öğrenmeye İlişkin Tutumlar ile Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlar Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular ve Yorum.....	36

BÖLÜM V

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

5.1. Sonuçlar.....	40
5.1.1. Öğretmenlerin Tutumlarında Cinsiyetleri Açısından Sonuçlar.....	40
5.1.2. Öğretmenlerin Tutumlarında Kıdemleri Açısından Sonuçlar.....	41
5.1.3. Öğretmenlerin Tutumlarında Mezun Oldukları Yükseköğretim Kurumları Açısından Sonuçlar.....	42
5.1.4. Öğretmenlerin Tutumlarında Eğitim Düzeyleri Açısından Sonuçlar	43
5.1.5. Öğretmenlerin Tutumlarında İş Doyum Düzeyleri Açısından Sonuçlar.....	43

5.1.6. Öğrenmeye İlişkin Tutumlar ile Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlar	
Arasındaki İlişki Açısından Sonuçlar.....	44
5.2. Öneriler.....	46
5.2.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler.....	46
5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	47
KAYNAKÇA.....	49
EKLER.....	59
EK 1: Toplanan Verilerin Normallik Testi Sonuçları.....	59
EK 2: Araştırma için Valilik İzni.....	65
EK 3: MEB izin formu.....	66
EK 4: Öğrenmeye İlişkin Tutum Ölçeği.....	67
EK 5: Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeği.....	68

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo No		Sayfa
Tablo 1	Örnekleme Grubuna Ait Demografik Özellikler.....	23
Tablo 2	Pearson Korelasyon Katsayısının Yorum Aralıkları.....	26
Tablo 3	Cinsiyet Açısından Mann Whitney U ve Bağımsız Gruplar t Testi Sonuçları.....	27
Tablo 4	Mesleki Kıdem Açısından Anova Testi Sonuçları.....	28
Tablo 5	Mesleki Kıdem Açısından Kruskall Wallis Testi Sonuçları.....	30
Tablo 6	Mezun Olunan Fakülte Açısından Anova Testi Sonuçları.....	31
Tablo 7	Mezun Olunan Fakülte Açısından Kruskall Wallis Testi Sonuçları.....	32
Tablo 8	Eğitim Düzeyi Açısından Anova Testi Sonuçları.....	33
Tablo 9	Eğitim Düzeyi Açısından Kruskall Wallis Sonuçları.....	34
Tablo 10	İş Doyum Düzeyi Açısından Anova Testi Sonuçları.....	34
Tablo 11	İş Doyum Düzeyi Açısından Kruskall Wallis H Testi Sonuçları.....	35
Tablo 12	Öğretmenlik Mesleği ile Öğrenmeye İlişkin Tutumlar Arasındaki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon testi Sonuçları.....	37

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil No	Sayfa
Şekil 1	Mesleğe İlişkin Tutum ile Öğrenmeye İlişkin Tutum Arasındaki İlişki..... 45

KISALTMALAR LİSTESİ

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
N	: Veri sayısı
p	: Anlamlılık
Sd	: Serbestlik Derecesi
YÖK	: Yüksek Öğretim Kurumu
AFA	: Açımlayıcı Faktör Analizi
DFA	: Doğrulayıcı Faktör Analizi
ÖMİTÖ	: Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlar Ölçeği
KMO	: Kaiser Meyer Olkin Güvenirlik Katsayısı

BÖLÜM I

1. GİRİŞ

Bu araştırmada, Ortaöğretim Öğretmenlerinin Öğrenme ve Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları bazı değişkenler açısından incelenmiştir. Bu amaçla bu bölümde araştırmaya ait problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve araştırmada sıkça kullanılan tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Eğitim sistemini oluşturan birçok unsurun olduğu bilinmekle birlikte, eğitimin niteliğinin ne olduğunu belirleyen en önemli unsurun öğretmenler olduğu şüphe götürmez bir gerçekliktir. Eğitim sisteminde başrol oynayan öğretmenin önem derecesi, eğitim sürecinin diğer unsurları olan öğrenci, eğitim programları vb. unsurlardan daha da yüksektir (Karagözoğlu, 1987). Öğretmen ihtiyacının karşılanması amacıyla 16 Mart 1848 tarihinde Dar-ül Muallimin-i Rüştî (İlk Öğretmen okulu) açılmıştır. Bu okulun açılması ile başlayan öğretmen yetiştirme uygulamaları da sürekli değişiklikler göstererek günümüze kadar gelmiştir. Fakat buna rağmen öğretmen yetiştirme uygulamaları hakkında üzerinde tam olarak görüş birliğine varılabilen bir sistemin oluşturulamadığını söylenebiliriz.

En son öğretmen yetiştirme sisteminde özellikle 2006 yılından sonra bazı değişiklikler yapılarak, üniversitelerin öğretmen yetiştiren programlarında okuyanların aldıkları derslerde bazı yeni dersler eklenerek öğrencilerin özellikle seçmeli derslerdeki farklı içerikli dersleri seçebilme olanakları artırılmıştır. Yapılan bu değişikliklerle öğretmen adaylarının gördükleri ders programları çeşitlendirilerek değiştirilmiş ve bu değişikliklerle de öğretmen adaylarının birden fazla, birbirinden farklı becerilere sahip olarak mezun olmaları hedeflenmiştir.

Öğretmen, eğitim hedefleri doğrultusunda belirlenmiş olan istendik davranışların bireylere kazandırılmasında çok önemli bir yere sahiptir. Öyle ki öğretmen, toplumu oluşturan insan tipini meydana getirilmesi sürecinde de önemli görev üstlenir (Oral, 1997). Öğretmen; öğrenciyi geleceğe hazırlayan, öğretilen bilginin yararlı davranışlara dönüşmesinde önemli bir öncü olma sorumluluğunu üstlenen kişidir (Yağmur, 2005). Bu durumda öğretmenin öğrenme sürecindeki bilgi kazanımının devamlılığı bireyler üzerinde

oluşturacağı etki ile doğrudan ilişkilidir. Öğretmen adaylarının lisans eğitimleri sürecinde kazandıkları öğrenmelerin meslek sürecindeki yıllar içerisinde değişimlerden ve gelişmelerden bağımsız kalması, öğrencilerinin günün değişim ve gelişmelerine ayak uyduramamasına neden olabilecektir. Buradan hareketle denilebilir ki öğretmenlerin mesleklerini icra ettikleri süreçte öğrenmeyi devam ettirmeleri oldukça önemlidir. Zira eğitim – öğretim sürecinde sadece fiziki olanakların artırılması nitelikli bir öğrenmenin olması için yeterli olamamaktadır.

Bursalıoğlu'na göre (1994, s. 41), bir sosyal sistem olan okulun en stratejik öğelerinden biri öğretmendir. Öğretmenin sahip olduğu bilgi ve duygu durumu, onun öğrencilerle olan iletişiminin de niteliğini belirleyecektir. İyi bir iletişim, doğal olarak öğretmenin öğrenci üzerindeki öğrenmeye olumlu yönde katkı sağlayacaktır.

Eğitim-Öğretim sürecinde, öğretmenin sahip olduğu tutumların niteliği oldukça önemlidir. Yapılan araştırmalar incelendiğinde öğretmenlerin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını inceleyen çalışmaların çok az olduğu görülmüştür. Ayrıca yapılan çalışmaların birçoğunun aday öğretmenler üzerinde yapıldığı görülmüştür (Özgür, 1986; Çetin, 2003; Erhan, Sanlı, Bağlı ve Güven, 2000).

Öğretmenler mesleklerini sürdürme süreci içerisinde, çocuklara yetişkin olma yolunda rehberlik, olumlu davranış ve tutum edinmelerinde örnek olmakla beraber MEB' in hedeflerini gerçekleştirmede de oldukça önemli bir role sahiptirler. Öğretmenlerin, örnek olabilmesi ve rehberlik yapabilmesi için kendilerinin de örnek davranışlara ve tutumlara sahip olmaları gerekir. Öyle ki, geleceğe olumlu bakan, öğrenmelerden olumlu yönde gelişme saylayıcı beklentilere sahip olan ve yeni öğrenmelerden çekinmeyen, öğrenmeye sürekli açık olan öğretmen örnekliğini göstermeleri gerekir. Olumlu tutum sahibi olabilen öğretmenler ancak öğrencilerinin de olumlu tutum sahibi olmalarını sağlayabilir.

Öğrenmeye olumlu tutum sergileyen öğretmenler alanlarında kendilerini geliştirmekle beraber, öğrencilerinin öğrenme arzusu ile yetişkin dünyasına, ekonomik hayata ve sosyal ilişkilere istenilen düzeyde elde edilmiş kazanımlarla katılmalarını da sağlamış olurlar. Geleceği şekillendirecek olan öğrencilerin kazanımlarının sağlayıcısı olan öğretmenlerin, öğrenmeye ilişkin tutumlarının nasıl olduğunun bilinmesinin ne kadar önemli olduğu yapılan çalışmalarla anlaşılmaktadır.

Bir diğer taraftan öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının nasıl olduğu mesleki niteliklerinin de nasıl olacağını belirlemede etkili olacaktır. Buradan hareketle denilebilir ki, öğretmenlerin mesleklerine ilişkin tutumlarının ne olduğu ve nasıl şekillendiğinin biliniyor olması, öğrencilerin ne düzeyde öğrenme ve davranış

kazanacaklarını belirleyecektir. Öğretmenlerin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları meslek süresince değişebilmekte ve söz konusu değişme çeşitli nedenlerden ötürü olumsuz özelliklerde de olabilmektedir. Bu durumda öğretmenlerin mesleklerini yürüttükleri yıllar içinde öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının biliniyor olmasının önemi açıktır. Oysaki bu konuda yapılan çalışmalar incelendiğinde, yapılan araştırmaların çoğunlukla öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını tespit etmeye yönelik olduğu görülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının tespit edilerek, öğrenme ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının geliştirilmesine katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin;

1. Öğrenmeye ilişkin tutumlarında ve
2. Öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarında,
 - a. Cinsiyetlerine,
 - b. Mesleki kıdemlerine,
 - c. Mezun oldukları fakülte türüne,
 - d. Eğitim düzeyleri ve
 - e. İş doyumu düzeylerine göre anlamlı farklılık var mıdır?

3- Ortaöğretim öğretmenlerinin öğrenmeye ilişkin tutumları ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasında istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde bir ilişki var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

İlgili alanın taranması sonucunda yapılan çalışmaların çoğunlukla öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi üzerine yapıldığı görülmüştür (Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım, 2007; Can, 1987; Çapri ve Çelikkaleli, 2008; Çetin, 2003; Demirtaş ve Özer, 2011; Güdek, 2007; Özder, Koneduralı ve Zeki, 2010; Pehlivan, 2008; Sağlam, 2008; Semerci, 2004; Şimşek, 2005; Temizkan, 2008; Terzi ve Tezci, 2007). Oysaki aday öğretmenlerin yanında süreç içerisinde sorumluluk taşıyan ve mesleklerini fiilen yapan öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesinin de eğitim niteliğinin

artırılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Türkiye’de ortaöğretim öğretmenlerinin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını birlikte inceleyen herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Oysaki hem öğrenmeye hem de öğretmenlik mesleğine ilişkin olan bu iki tutum, öğretmenlik mesleğinin başarısında oldukça önemli olduğu bilinmektedir. Öğretmenlik mesleği temel hedef olarak bilgi, davranış ve duygu kazanımını esas alan ve bu hedefi uzun yıllar içerisinde kazandırmayı sağlayabilen bir meslektir. Buradan hareketle denilebilir ki, Öğretmenlerin yükseköğretim programından mezun olduktan sonraki uzun yıllar içerisinde bazı etkilenmeleri sonucunda mesleklerini icra ederken öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin sahip oldukları tutumlarda da değişimler olabilmektedir. Buradan hareketle, öğretmenlerin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının ne olduğunun bilinmesinin oldukça önemli olduğu söylenebilir.

Yine bu bağlamda öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını ölçmeye yönelik geçerli ve güvenilir sadece bir tane ölçme aracının geliştirildiği görülmüştür (Demirel ve Ünişen, 2018). Ayrıca, öğretmenlerin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını ilişkisel anlamda inceleyen herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır.

Öğretmen faktörü bir bütün olarak değerlendirildiğinde, öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin sahip olunan tutumun da bütün olarak incelenmesi ve öğretmenlerin hem öğrenmeye hem de öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının birlikte değerlendirilmesinin gerektiği düşünülmektedir.

Bu araştırmanın, ortaöğretim öğretmenlerinin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının birlikte incelendiği ilk çalışma olması nedeniyle alana katkı sağlaması umulmaktadır.

1.4. Araştırmanın sınırlılıkları

Bu çalışma; Malatya merkez ilçeleri, Yeşilyurt ve Battalgazi’de bulunan ortaöğretim okullarından belirlenen okullarda görev yapan öğretmenlerle sınırlandırılmıştır. Ortaöğretim öğretmenlerinin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları, cevaplandıracakları öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ve öğrenmeye ilişkin tutum ölçeği ile sınırlandırılmıştır.

Bu araştırma ayrıca;

- 2019-2020 eğitim öğretim yılının birinci yarısında Malatya ili Battalgazi ve Yeşilyurt İlçelerinde görev yapan öğretmenler ile;
- Tabakalama yöntemiyle belirlenen 588 öğretmenle sınırlıdır.

1.5. Varsayımlar

2019-2020 eğitim öğretim yılının birinci yarısında düzenlenen bu araştırmada Malatya İli merkez ilçelerindeki ortaöğretim öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine ve öğrenmeye ilişkin tutum ölçeklerine verdikleri yanıtların gerçek duygu ve düşüncelerini yansıttığı varsayılmaktadır.

1.6. Tanımlar

Araştırmada sıkça kullanılan kavramların anlamlarına aşağıda yer verilmiştir.

Öğretmen: Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde ilkokul, ortaokul ve liselerde görev yapan eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetsel görevleri üstlenmiş çalışan personeli ifade eder. Öğretmen aynı zamanda, öğrencilerin eğitim programında belirtilen hedeflere varmalarını sağlamakla görevlendirilmiş kişilerdir (Yüksel, 2007, s.312).

Öğretmenlik Mesleği: Milli Eğitim Temel Kanununda devletin, eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan ihtisas mesleği (Milli Eğitim Bakanlığı, 1973) şeklinde tanımlanan öğretmenlik mesleği kalitesi ve işlevi açısından toplumun sosyoekonomik ve kültürel kalkınma üzerindeki etkisi oldukça büyük bir meslektir (Yetim ve Göktaş, 2004).

Tutum: Tutum, psikolojik bir yapı olup bilişsel, duyuşsal ve davranışsal özellikleri olan önemli bir yapıdır. Tutum, “doğrudan gözlenemeyen, gözlenen bazı davranışsal göstergelerle yordanan kuramsal bir değişkendir.” (Erkuş, 2003, s.151-153).

Öğrenme: Öğrenmeyi, tekrarlanabilen ve yaşantılarla bireyin davranışlarında meydana gelen uzun süreli kalıcılığı olan ve dinamik bir özelliğe sahip bir süreç olarak tanımlanabiliriz. Özden (2000) öğrenmeyi, çevrede meydana gelen değişimler sonucunda bireydeki duygu, düşünce ve ifadelerde ortaya çıkan değişimler olarak tanımlamaktadır.

Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum: Öğretmenlerin mesleklerine ilişkin sahip oldukları tutum biçimleri mesleğin icrasında büyük bir önem taşır. Tutum, bireyi kendisi dışındaki her türlü uyarıcılara karşı yapacağı ya da göstereceği tepkinin nasıl olacağını belirlemede etkili olan öğrenilmiş eğilimlerdir.

İş Doyumu: Yapılan işin kendine özgü özellikleri ile o işte çalışmakta olanların beklentilerinin uyumlu olması durumunda meydana gelen ve o işi yapanların yaptıkları işten duydukları memnuniyeti ya da memnuniyetsizliği ifade eden bir kavramdır.

BÖLÜM II

2. KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde Türkiye’de ortaöğretim öğretmenlerinin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile ilgili yurt içi ve yurt dışında yapılan çalışmalara ve öğrenme ile öğretmenlik mesleği hakkında bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Kuramsal Bilgiler

Öğretmenlik mesleğinin niteliklerinin, öğrenme içeriklerinin ve öğretim niteliğinin ne olduğu, nasıl olması gerektiği ile ilgili sürekli tartışmaların yapıldığı ülkemizde, ortaöğretim öğretmenlerinin hem öğrenmeye hem de öğretmenlik mesleği hakkındaki tutumlarına dair çalışmaların yapıldığı görülmüştür. Ancak yapılan bu çalışmaların çoğunlukla öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleği hakkındaki tutumları üzerinde çalışmalar yapıldığı görülmektedir.

Bu araştırmanın problem cümlesine dair literatür tarandığında, öğrenme, öğretme ve öğretmenlik mesleği üzerinde durulduğu görülmektedir.

2.1.1. Öğrenme

Yapılan incelemeler sonucunda öğrenme kavramı hakkında araştırmacılar ve uygulayıcılar tarafından evrensel anlamda kabul görmüş genel geçer bir tanımının olmadığı görülmemekle birlikte (Schunk, 2009), öğrenmeyi, birden çok görülen ve yaşanmışlıklardan sonra davranışlarda görülen kalıcılığı yüksek, sürekli farklılaşmalar barındıran bir süreç şeklinde tanımlamaktadır. Özden’e göre öğrenme, çevrede oluşan farklılıklardan dolayı bireylerin duygularında, düşüncelerinde ve ifade biçimlerinde meydana gelen değişimlerdir (Özden, 2000). İnsanoğlunun hayatta kalabilmesi için gerekli olan en önemli kazanımlardan biri de yaşadığı çevreye uyum sağlayabilme becerisidir. Bu durumda denebilir ki, öğrenme insanoğlu için hayatta kalabilmenin temel bir unsurudur. Bu temel unsur, kalıcı olduğu oranda öğrenme gerçekleşmiştir denilebilir. Özdemir’e göre, Öğrenme kavramının tanımına tarihsel süreç içerisinde çok farklı anlamların yüklendiği ve günümüzde bile henüz üzerinde fikir birliğine varılmış bir tanımlamanın olduğu söylenemez (Özdemir, 2015).

Literatür incelendiğinde en yaygın biçimde kullanılan öğrenme kavramlarının şunlar olduğu görülmektedir: Öğrenme, kişilerin doğumundan ölümüne kadar, hayatlarının her anını

kuşatan bir süreçtir (Gündoğan, 2003). Başka bir ifadeyle öğrenme, bireylerin mevcut halleri ile yapamadıkları bir iş, eylem, düşünce vb. olgu ve olayları belirli bir deneyim sonrasında yapabiliyor olması olarak tanımlanabilir (Kara, 2010, s.32). Öğrenme, davranışlarda kalıcılık gösteren ve yaşantılarımızın ürünü olan değişimlerdir (Demirel, 2012). Özden (2011) ise öğrenmeyi, bireyin etkileşim içerisinde bulunduğu çevresinin, kendisinde bir takım bilişsel, duyuşsal veya davranışsal değişimlere neden olması ve bu değişimlerin kişide kalıcılık göstermesi olarak tanımlamaktadır. Arı' ya (2011) göre öğrenme, bilgi ve yeteneklerin kazanılması süreci veya insanoğlunun tutumların da değişikliklere neden olan yeni bilgi ve anlama yeteneği oluşturma sürecidir. Öğrenme, bireyin yaşamının bir ürünü olmasıyla beraber oldukça süreklilik gösteren davranış değişimleridir (Duman, 2008).

Öğrenme kavramı sadece bilgi ile sınırlandırılmayacak kadar geniş bir içeriğe sahiptir. Öğrenme, bilgi edinmekle birlikte, sosyal çevreye uyum sağlama ve davranışların değişmesini de içermektedir. Buradan hareketle öğrenmenin dinamik bir süreç olduğu görülmektedir. Süreç içerisinde çok yönlü bir iletişim ve etkileşim durumu söz konusudur. Bu çok yönlü iletişim ve etkileşim sonucunda bireyde değişimlerin meydana gelmesi durumu vardır. Meydana gelen değişimler düşünce, duygu ve davranışların tamamını kapsamaktadır (Ada ve Ünal,1999, s.122).

Bireyin öğrenmesi ile ilgili yapılan bilimsel çalışmaların öğrenmeye ilişkin birçok farklı kuramsal yaklaşımlarla incelendiği görülmektedir. Bu kısımda bu öğrenme kuramlarından, davranışçı ve bilişsel öğrenme kuramlarına değinilmektedir. Davranışçı yaklaşımda uyarıcı ve tepkinin temel belirleyici iki öge olarak kabul edildiği görülmektedir (Özden, 2000). Davranışçı yaklaşım, meydana gelen değişimlerin hiçbir şekilde zihinsel ve içsel süreçlerle ilgili olmadığını ifade etmektedir (Hoy ve Miskel, 1991). Davranışçı yaklaşıma göre, organizmayı harekete geçiren bazı iç ve dış olaylar vardır ve bunlara uyarıcı denir. Söz konusu uyarıcıların varlığının neden olduğu değişikliklere tepki, tepkilerin birleşiminden sonra ortaya konulan eyleme de davranış adı verilmektedir (Erden ve Akman, 2009). Buradan şu sonucu çıkarabiliriz; Davranışçı yaklaşıma göre eğer verilen tepki sadece belirli bir uyarıcı sonucunda meydana gelmişse öğrenme gerçekleşmiştir. Davranışçı yaklaşıma göre gözlemlenebilen tepkiler sonucunda öğrenmenin gerçekleştiği tespitine karşın Fidan (1986)'ın dış gözlem yoluyla elde edilemeyen fakat sadece bireyin kendine has hissettiği davranışların da olabileceğinden söz etmiştir. Semerci' ye (2002) göre davranışçı yaklaşımın öğrenme sürecinde klasik koşullanma, edimsel koşullanma ve gözlem yolu ile öğrenmeden meydana gelen toplam üç temel özellik vardır.

Bireyin öğrenmesi hakkındaki kuramlardan bir diğeri ise bilişsel yaklaşımdır. Bilişsel yaklaşımın öğrenme ile ilgili olarak davranışçı kuramdan daha farklı yaklaşımlar sergilediği görülmektedir. Bilişsel kuramcılar, davranışçı kuramın ifade ettiği öğrenmenin belirli bir uyarıcıya gösterilen bir tepki ile açıklanamayacağını belirtmişlerdir. Bilişsel kuramcılara göre öğrenme, zihinsel süreçten bağımsız olmayıp, karmaşık bir süreçtir. Aynı zamanda bilişsel kuramcıların sadece gözlenebilen davranışlarla yetinmedikleri, öğrenme yoluyla bireyin zihninde de meydana gelen değişikliklerle ilgilendikleri ve davranışları bir bütün olarak ele aldıklarını ifade edebiliriz. Bilişsel kuram ile ilgili araştırmalar sonucunda, bazı öğrenme modellerinin bilişsel öğrenme yaklaşımından hareketle oluşturulduğunu ifade edebiliriz. Ausubel'in sunuş yolu ile öğretim modelinin, Bruner'in buluş yolu ile öğretim modelinin ve Gagne'nin öğretim durumları modelinin bilişsel öğrenme kuramından hareketle oluşturulduğunu söyleyebiliriz (Erden ve Akman, 2009). Sonuç olarak davranışçı yaklaşım ile bilişsel yaklaşım öğrenmeyi birbirinden farklı açıklasalar da, pekiştirme ve öğrenenlerin etkin olması her iki yaklaşım da önemli bir yer tuttuğu görülmektedir.

2.1.2. Öğrenmeye İlişkin Tutum

Öğrenme, her bireyin doğumu ile başlayan ve ölümüne kadar devam eden bir süreçtir (Gündoğan, 2003). Öğrenme, bir anlamda eğitimin özünü oluşturur. İnsanlık var olduğu günden beri her zaman değişimin ve gelişimin bir aracı olmuştur. Günümüzde her türlü konuya ve değişime çabucak uyum sağlamak insanoğlunun en önemli gelişimsel özelliği haline gelmiştir (Kara, İzci ve Ulutaş, 2011, s. 988). Meydana gelen her değişme ya da gelişme öğrenmeyle ancak sağlanabilir. İstenilen düzeyde öğrenmelerin gerçekleşebilmesi için önemli bir faktörün de tutumlar olduğu bilinmektedir. Öğrenen kişinin öğrenmeye ilişkin hangi tutumun içerisinde olduğu önemlidir. Çünkü insanların herhangi bir bilinmeyeni bilmeye yani öğrenmeye dair sahip olduğu biçim öğrenme ile ortaya çıkacak olan ürünlerin nasıl olacağına da etki edecektir. İnsanların öğrenmeye karşı sahip oldukları olumlu tutumun öğrenme konusunda daha iyi bir performans sergilemelerine neden olduğu görülmüştür (Kara, Tekin, Ünişen ve İzci 2016, s. 56)

İlgili literatür incelendiğinde tutum ile ilgili bir çok tanımın yapılmış olduğu görülmektedir. Turgut (1992) tutumu; Duygu, düşünce ve davranış birlikteliği olarak tanımlamaktadır. Başka bir tanımda tutum; Bir kişiye uygun görülen bir eğilim olarak tanımlanmakta olup, tutumu bir davranış olmaktan çok, davranış öncesi hazırlık özelliği gösteren bir etken olduğu ifade edilmektedir (Arkonaç, 1998). Kağıtçıbaşı ise tutum ile ilgili üç önemli faktörün olduğunu ve bu faktörlerin birbirleri ile uyum içinde olduğunu ifade ederek,

bunlara bilişsel, duyuşsal ve davranışsal öğeler dendiğini ifade etmiştir (Akt. Karahan, 2003, s. 77).

Canakay, (2006)'a göre; Düşünce ve davranışların oluşmasında tutumlar önemli bir yer tutmakta dolayısıyla da başarıyı yakalamak için kişilerin olumlu tutumlara sahip olması gerekir. Yapılan tanımlamalardan da anlaşılmaktadır ki, sahip olunan tutumun ne olduğu, sahip olunmak istenen amacın nasıl olacağını ya da olup olamayacağını belirleyen önemli bir etkidir.

Dinamik bir süreç olan eğitim-öğretim faaliyetlerinin temel aktörü olan öğretmenlerin öğrenmeye ilişkin sahip oldukları tutumlarının bilimsel araştırmalar sonucunda tespit edilerek biliniyor olmasının, hızla değişen ve gelişen eğitim-öğretim alanında hedeflenen gelişmişlik düzeyini yakalamak açısından yarar sağlayacağı düşünülmektedir.

2.1.3. Öğretmenlik Mesleği

Öğretmenlik mesleği, toplumsal yaşama biçiminin ve iş paylaşımının neticesinde ortaya çıkan ve bir arada yaşamanın devam ettirilmesi için önemli bir yer tutan mesleklerden biridir.

Hayati bir öneme sahip olan mesleklerin ortaya çıkması, var olan sosyo- kültürel ve ekonomik yapılarla birlikte teknolojinin gelişmelerden kaynaklanmaktadır. Aynı zamanda mesleklerin öğrenilmesi bireylerin içerisinde bulunduğu toplumsal ve sosyo-kültürel özelliklere göre şekillenir. Bu anlamda toplumsal yapıların meslek edinme ve mesleği devam ettirme biçimlerine olan ilişkisi incelendiğinde; Gelişmemiş toplumsal yapılarda görenekle ebeveynlerden çocuklara geçtiği, az gelişmiş toplumsal yapılarda usta çırak ilişkisiyle öğrenildiği, gelişmiş toplumsal yapılarda ise örgün eğitimle elde edildiği görülmüştür. Günümüz çağdaş toplumsal yapısında, meslek sahibi olmak belli bir eğitim programı sonrasında gerekli yeterliliklere erişmiş olduktan sonra ancak kazanılabilmektedir.

Günümüzde öğretmen, eğitim fakültelerinin herhangi bir programını tamamlayarak yetkinliğini gösteren diploma ile öğretmenlik mesleğini yapmaya yetkili olan kimsedir.

Öğretmenlik mesleği sadece günün değil aynı zamanda gelecekteki nesillerin nasıl olacağına etki yapabilen bir özelliğe sahiptir. Gelecek nesillerin niteliği onu yetiştiren öğretmenlerin niteliği ile belirginleşecektir. Çocuklar aileden sonra ilk kez sosyal bir topluluk olan sınıf ile tanışır ve öğretmeni rol model alır. Öğretmenin kişilik özellikleri öğrencilerin kişiliklerinin şekillenmesinde oldukça önem taşır (Dağ, 2010). Öğretmen, kişiliğin şekillenmesinde belirleyici olan bir meslek sahibi, zanaatkârdır (Çelikten ve diğerleri, 2005).

Yazıcı'ya (2009) göre, öğretmenlik mesleğini tercih edenlerin bu mesleğin gerektirdiği temel özelliklere sahip olmaları gerekmektedir. Bu özelliklerin kişisel yönü olmakla birlikte, okul eğitimi ve entelektüel yönünün de olduğu ifade edilmektedir. Öğretmen bilgiyi aktaran olmakla beraber, davranışı, duygu ve tutumları da belirleyici bir konuma sahip olan önemli bir aktördür.

2.1.4. Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum

Tutum, Türk Dil Kurumu (TDK, 2019) tarafından “tutulan yol, tavır” olarak tanımlanmıştır. Tutumların meydana gelmesinde ve davranışlara yansımada birden çok sebep etkili olabilmektedir. Ustaahmetoğlu'na (2013) göre, tutumların meydana gelmesinde duygusal, davranışsal ve bilişsel etkenler vardır. Duygusal etken ile kişi herhangi bir olay veya nesneye karşı hisse dayalı bir tepki sonucunda olumlu ya da olumsuzluk gösterir. Davranışsal etken ile kişi bir olay ya da nesneye karşı olumlu davranış gösterebileceği gibi olumsuz bir davranış da ortaya koyar. Bilişsel etken ile kişi var olan herhangi bir nesne veya olaya karşı zihinsel bir öğrenmeyle inancını oluşturur. Tutumu, bireyi insan, nesne veya durumlara yönelik bazı davranışları göstermeye sevk eden ve öğrenilen öğrenilmiş duygular olarak tanımlanabilir.

Öğretmenler meslekleri yaparken, mesleklerine dair kabullendikleri tutumları büyük önem taşımaktadır. Araştırmacılar, yaptıkları çalışmaların sonucunda öğretmenlerin mesleklerini yaparken meslekleri hakkında pozitif bir tutum içerisinde olmaları durumunun onların iş doyumlarının da üst düzeyde olmasını sağladığını gördüklerini ifade etmektedirler (Tanrıöğen, 1997). Çalışma alanında iş doyumunun üst düzeyde olmasının beraberinde, öğretmenlerde mesleki gelişimi önemsemeyi ve çevreleri ile sağlıklı ve verimli ilişkiler kurmayı sağladığı pek çok araştırmacı tarafından tespit edilmiştir. Öğretmenin sahip olduğu tutum özelliklerinin önemsenmemesi durumunda, sağlıklı bir eğitim-öğretim ortamının oluşması ve sürdürülebilir öğrenme yaşantılarının meydana getirilmesinin pek mümkün olamayacağı unutulmamalıdır (Sözer, 1996, s.8-9).

Öğretmenlerin eğitim ortamlarında öğrencilerle olan etkileşimleri ve eğitim ortamları dışında da yine öğrenci veya öğrenci velileri ile olan ilişki ve etkileşimleri, öğrenci tutumlarının oluşmasında belirgin bir şekilde etkili olmaktadır. Zira öğrenci ve öğretmen arasında olumlu ilişkilerin olması ve bunun sürdürülebilmesi, öğrencilerin gelecekte toplumsal ilişkilerinde yetişkinlerle olumlu tutum içinde olmalarını sağlayacaktır. (Ülgen, 1997, s.93). Ayrıca, öğretmenlerin gerek öğrencilere ve gerekse okul etkinliklerine gösterdikleri tutum biçimlerinin öğrencilerin öğrenme ve kişilik gelişimlerine etkisi olduğu da bilinmektedir. Küçükahmet (1976) tutumu, öğretmenlerin sahip olduğu en önemli kişilik özelliklerinden biri olup öğrenciler

üzerinde etki bırakan bir etmendir. Her ne kadar bireylerin kendilerine özgü tutumlarının kendi hayatlarını etkilediği biliniyor olsa da kendilerinin dışındakilerin de hayatlarını etkiledikleri bilinmektedir (Fındıkçı, 1991, s.92-93).

Genel anlamda her mesleğin çalışanları tarafından hangi duygu ve tutumlarla içselleştirildiği önemli olsa da, öğretmenlik mesleği gibi geleceği şekillendirecek olanlara şekil verme konumunda olan ve yeterlilik düzeyini belirleyen en önemli etkenin öğretmen tutumları olduğu kabul edilmektedir. Öğretmenler sahip oldukları tutumlarla geleceği şekillendirecek olan öğrencilerin kişilik özelliklerini etkiledikleri gibi, eğitim ve öğretime ilişkin geliştirecekleri tutumları da etkilemektedirler. Yapılan bazı araştırmalar, öğrencilerin akademik başarısızlıklarının nedenlerinden birisinin de, öğretmen tutumları olduğunu göstermektedir (Gürkan, 1993). Olumsuz öğretmen tutumlarının, öğretmenlik mesleğini tercih etme aşamasında başladığını ifade eden araştırmaların olduğu da görülmekle birlikte (Murat, Ünişen ve Kanadlı, 2010, s.226-244), üniversitelerin öğretmen adaylarına lisans eğitimleri sürecinde öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu tutum kazandırmada yetersiz kaldıklarını ifade eden çalışmalar da görülmüştür. Öğretmenlerin üniversitede alınan eğitimle yetinmelerinin meslek sürecinde meydana gelen değişmelere ve gelişmelere uyum sağlayabilmelerini zorlaştıracak dolayısıyla da öğretmenlere nitelikli hizmet içi eğitimlerin verilmesi gerektiği belirtilmiştir (İzci, Kara, 2010, s.161-168). Öğretmenlerin mesleklerine karşı olumlu tutum içerisinde olmalarının, ülkelerin eğitim hedeflerinin gerçekleştirilmesinde çok önemli olduğu bilinmektedir. Nitelikli öğrenme ve öğretme süreçlerinin oluşması, istenmeyen davranış biçimlerinin en aza düşürülmesi için öğretmen tutumlarının önemsenmesi kalıcı, etkili öğrenme ve davranışların kazandırılması bakımından çok önemlidir.

Buradan hareketle denilebilir ki; Öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının bilinmesi ve gerekli bilimsel iyileştirmelerin yapılmasının eğitimde istenilen düzeyi yakalamak için faydalı olacağı düşünülmektedir.

2.2. İlgili Araştırmalar

Türkiye’de ortaöğretim öğretmenlerinin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları konusunda herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Ancak literatürün incelenmesi sonucunda yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunun öğretmenliğe kaynak oluşturan çeşitli programlarda okumakta olanların öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının araştırılması ile ilgili olduğu görülmüştür (Demirtaş ve Özer, 2011; Özder, Konedralı ve Zeki, 2010; Çapri ve Çelikkaleli, 2008; Pehlivan, 2008; Sağlam, 2008; Temizkan, 2008; Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım, 2007; Terzi ve Tezci, 2007; Güdek, 2007; Şimşek, 2005; Semerci, 2004; Çetin, 2003; Can, 1987).

Yine bu bağlamda ilgili literatürün incelenmesi sonucunda, öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını ölçmeye yönelik geçerliliği ve güvenirliliği olan bir ölçme aracının geliştirilmesi çalışmalarının yapıldığı görülmüştür. Bu bağlamda yapılan çalışmaların farklı değişkenlerle ilişkilendirmeye yönelik olduğu görülmekle birlikte, daha çok öğretmenlik mesleğinin tercih nedenleri ile ilgili çalışmalarının yapıldığı anlaşılmaktadır.

2.2.1. Yurtiçinde Öğretmenlik Mesleğine İlişin Tutum Konusunda Yapılan Çalışmalar

Ortaöğretim öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ile ilgili ülkemizde sınırlı araştırma yapıldığı görülmüştür. Sınırlı sayıda yapılan bu araştırmalarında özellikle aday öğretmenler üzerinde yapıldığı görülmüştür.

Can ve Özcan (2016) tarafından yapılan araştırmada, “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz-Yeterlilik İnançları” ile “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları” arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırmada örneklem olarak farklı üniversitelerde (Abant İzzet Baysal, Bülent Ecevit, Kastamonu, Karabük ve Bartın Üniversiteleri) Beden Eğitimi programının dördüncü sınıfına devam eden 193 öğrenci alınmıştır. Araştırmada veri toplamak için, Tschannen-Moran ve Woolfolk Hoy (2001)’un geliştirdiği “Öğretmen Öz-Yeterlilik İnancı Ölçeği” ve Ünver, Bümen ve Başbay (2008)’ın geliştirdiği “Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeği”nden yararlanılmıştır. Araştırmanın sonucuna bakıldığında; öğretmen adaylarının cinsiyet, ebeveynlerinin eğitim düzeyi, spor etkinlikleri, lisans eğitimlerini aldıkları üniversite ve akademik başarılarının, mesleki öz-yeterlilik inanç düzeyleri ile mesleğe ilişkin tutumları arasında manidar bir fark görülmemiştir. Fakat öğretmen adaylarının mesleki anlamda sahip oldukları öz-yeterlilik inanç düzeyleri ile mesleğe yönelik

sahip oldukları tutumları arasında manidar bir bağ olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarının kendilerine olan güvenleri sonucu mesleki tutumlarının olumlu olduğu görülmüştür.

Kara, İzci ve Ulutaş (2011) yaptığı araştırmada, ilköğretim öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğini etkileyen faktörlere yönelik görüşlerini incelemiştir. Araştırma, 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Kahramanmaraş il merkezinde öğretmenlik yapan 313 ilköğretim öğretmeni üzerinde yapılmış ve araştırma sonucunda öğretmenlerin, cinsiyet, kıdem, branş, mezun oldukları okul türü ve çalışmakta oldukları ilköğretim kademesi gibi değişkenlerinin öğretmenlerin mesleklerini etkileyen faktörlere yönelik görüşlerini etkilemediği anlaşılmıştır.

Özder, Konedralı ve Zeki (2010) “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler açısından İncelenmesi” çalışmasında, 2008-2009 Eğitim-Öğretim yılında Atatürk Öğretmen Akademi’sindeki 208 öğretmen adayıyla yapılmıştır. Çalışmanın yapıldığı öğretmen adaylarının öğretmenliğe dair tutumlarının cinsiyet ve sınıf farklılıkları bakımından manidar bir farklılık göstermediği buna karşın bu programı ve öğretmenliği seçme nedenleri bakımından manidar farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım (2007) “Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları” çalışması Ahi Evran Üniversitesi’nin fen bilgisi ile sosyal bilgiler öğretmenliği programında 2006-2007 Eğitim-Öğretim döneminde okuyan 181 öğrencinin katılımı ile yapılmıştır. Araştırma verileri, Aşkar ve Erden (1987)’in geliştirdiği “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Belirleme Ölçeği” kullanılarak elde edilmiştir. Yapılan çalışmadan, öğretmen adayı öğrencilerin öğretmenlik mesleğine ilişkin sahip oldukları tutum biçimlerinin, mensup oldukları cinsiyet türüne ve öğrenci oldukları bölümü tercih etmedeki nedene göre manidar bir ilişki görülmüştür.

Gürbüz ve Kışoğlu (2007) tezsiz yüksek lisans öğrencilerinden fen edebiyat fakültesi mezunu öğrencilerle, eğitim fakültesinin son sınıfında okumakta olan öğrencilerin öğretmenlik mesleği ile ilgili sahip oldukları tutum biçimlerini bir çok değişken boyutundan inceledikleri araştırmalarının örneklemini 103 fen-edebiyat fakültesinin çeşitli programlarından mezun olanlarla 117 eğitim fakültesinin farklı programlarının son sınıfındaki öğrencileri oluşturmuştur. Araştırma sonucunda, mezun olunan ya da halen devam edilen fakülte türünün öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarında etkili olmadığı fakat mesleği tercih etmelerindeki nedenler bakımından öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarında farklılık olduğu görülmüştür. Buna göre her iki gruptan mesleği, öğretmen olmak istediği için tercih edenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları daha yüksek çıkmıştır. Ayrıca öğretmenlik mesleğine yönelik

tutumları bakımından, kız öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla daha olumlu yönde bir tutum içinde oldukları görülmüştür.

Tanel ve Diğerleri (2007), yapmış oldukları araştırmada, fizik öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını farklı değişkenler açısından incelemişlerdir. Araştırmanın örneklemini 160 fizik öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda; öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarında, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık bulunmamakla birlikte, sınıf seviyeleri bakımından ise öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarında anlamlı bir farkın olduğu görülmüştür. Aynı araştırmada, öğretmen adaylarının mezun oldukları lise türlerine göre tutumlarında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

Gürbüztürk (2004) toplam 180 öğretmen adayı üzerinde yaptığı çalışma ile öğretmen adayı öğrencilerin öğretmenlik mesleği hakkında sahip oldukları görüşlerini araştırmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenliğe kaynak teşkil eden programlarda okuyanların, öğretmenlik mesleği hakkında görüşlerinde herhangi bir farkın olmadığını, okudukları program türlerine göre ise, sınıf öğretmenliği programındaki öğretmen adaylarının görüşlerinin, diğer programlarda okuyan adayların görüşlerinden manidar düzeyde farklılık gösterdiği görülmüştür.

Çetin (2003) Eğitim Fakültelerinde okuyan farklı lise türlerinden mezun olan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile ilgili bir araştırma yapmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının cinsiyet anlamında farklılık olduğu, kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha fazla olumlu tutumlara sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca mezun olunan lise türlerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum üzerinde belirleyici olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, Anadolu lisesi mezunu öğrencilerin düz lise mezunu öğrencilere oranla öğretmenlik mesleğine yönelik daha fazla olumlu tutuma sahip oldukları görülmüştür. Yine bu araştırma sonucunda, öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarında öğrencilerin ebeveynlerinin eğitim düzeylerinin istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Çapa ve Çil (2000) ise “öğretmenlik mesleğini sevmek” ve “öğretmenlik mesleğine duyulan saygı” boyutunda kız öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla daha fazla olumlu bir tutum içerisinde olmalarına karşın, “öğretmenlik mesleğinde kendine güven” boyutunda ise erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha üst düzeyde olumlu bir tutuma sahip olduklarını ifade etmişlerdir.

Sütçü'nün (1997) Din kültürü ve ahlak bilgisi branşında çalışan öğretmenlerin öğretmenlik tutumlarını tespit etmeye çalıştığı araştırmasında, alanı din kültürü ve ahlak bilgisi olan öğretmenlerin öğretmenlik tutumlarında cinsiyetin herhangi bir farklılık oluşturmadığı ancak kıdem faktöründe anlamlı bir farkın olduğu, kıdemin arttıkça olumsuz tutumların da arttığı görülmüştür. Aynı çalışmada, mezun olunan okulun öğretmenlik tutumunda farklılık oluşturmadığı ancak yükseköğretim tercihinde öğretmenlik mesleğini kendi arzuları ile tercih edenlerin tercihlerinde kendi arzularından çok yönlendirmenin etkili olduğu öğretmenlere oranla öğretmenlik tutumlarının olumlu yönde daha yüksek olduğu görülmüştür.

Bilgin (1996) tarafından yapılan bir araştırmada görev yerleri okul öncesi eğitim kurumları olan öğretmenlerin öğretmenlik tutumları araştırılmıştır. Araştırmanın evrenini, İstanbul'un Kadıköy ve Beşiktaş ilçelerinde görev yapan toplam 176 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur. Bu çalışmada, araştırmacı tarafından geliştirilen Okul öncesi öğretmenlerinin öğretmenlik tutumları ölçeği kullanılmıştır. Kullanılan ölçek 52 soru, demokratik, otokratik ve boş vermişlik olarak adlandırılan üç alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlar kendi içinde puanlandırılmıştır. Araştırmanın sonuçları incelendiğinde; MEB'e bağlı okullarda görev yapan okul öncesi öğretmenlerin diğer kurumlara bağlı anaokullarında görev yapan öğretmenlere kıyasla daha fazla demokratik tutum sergiledikleri ve en fazla otokratik tutum gösteren öğretmenlerin 36-40 yaş arası öğretmenlerle 20 yaşın altındaki öğretmenler olduğu görülmüştür. Evli öğretmenlerle evli olmayan öğretmenlere oranla daha fazla boşvermiş tutum içinde oldukları görülmüştür. Demokratik tutum puanları en yüksek çıkanların bekâr öğretmenler olduğu, öğretmenlerin kıdemlerine göre; 15-20 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan öğretmenler ile 5 yıldan az kıdeme sahip olan öğretmenlerin otokratik tutum gösterdikleri görülmüştür.

Bilimsel anlamda ülkemizde öğretmen tutumları ile ilgili ilk kapsamlı çalışmanın 1976 yılında Küçükahmet tarafından yapıldığı söylenebilir. Bu çalışmada, program geliştirme açısından öğretmen yetiştiren kurumlardaki öğretmenlerin tutumları araştırılmıştır. Araştırma toplam 985 kişi ile yapılmış olup, mesleklerine karşı tutumlarını saptamak için veri toplama aracı olarak Minnesota Öğretmen Tutumları Envanteri ve öğretmenlerin kendi kendilerini değerlendirmeleri için de kontrol listesi uygulanmıştır. Araştırma sonuçları incelendiğinde, en yüksek tutum ortalamasının meslek dersleri öğretmenlerinde çıkmasına karşın fen ve matematik öğretmenlerinde ise en düşük tutum ortalamasının çıktığı görülmüştür. Öğretmenlerin bitirdikleri kurumlara göre tutumları incelendiğinde, yabancı ülkelerde okuyanlarla, teknik yüksek öğretmen okulu ve eğitim enstitüsü çıkışlıların en olumlu tutuma

sahip oldukları görülmüştür. Kıdemleri açısından ise, 13-17 yıllık kıdeme sahip olan öğretmenlerin en yüksek olumlu tutuma sahip oldukları sonucuna varılmıştır. Aynı araştırmada, cinsiyet faktörünün, tutum üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı sonucuna varılmıştır.

Öğretmenlik mesleğinin daha çok bayan mesleği gibi görüldüğüne ilişkin genel bir görüş vardır. Bu görüşü destekleyen araştırmalardan bir tanesi de, Soran ve Diğerleri (1996) tarafından yapılan ve olumlu tutum düzeyleri bakımından erkek öğrencilere kıyasla kız öğrencilerin daha fazla olumlu bir tutuma sahip olduklarını gösteren çalışmadır.

2.2.2. Yurt Dışında Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Konusunda Yapılan Çalışmalar

Malsawmi ve Renthlei (2015) yaptıkları araştırma ile ortaokul öğretmenlerinin cinsiyet, yaş, deneyim durumuna göre öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının ne olduğunun tespit edilmesi amaçlanmıştır. 281 erkek ve 172 kadın olmak üzere toplam 453 öğretmene, araştırmacı tarafından geliştirilen öğretmenlik meslek tutum ölçeği uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda; kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre öğretmenlik mesleğine ilişkin daha olumlu bir tutum içerisinde oldukları görülmüştür. Bununla beraber, yaşı yüksek olan öğretmenlerin de diğer öğretmenlere kıyasla daha üst düzeyde olumlu bir tutum içerisinde oldukları da ayrıca tespit edilmiştir.

Barwal (2011) ortaokul öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını araştırmıştır. Araştırma, özel ve devlet okullarından toplam 112 öğretmenle yapılmıştır. Araştırmada, araştırmacı tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeği” veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarında, devlet ya da özel okul da çalışıyor olmanın herhangi bir fark yaratmadığı görülmüştür. Ancak, Cinsiyet, eğitim düzeyi, yaşam çevresi gibi etkenlerin öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarında anlamlı bir fark oluşturduğu görülmüştür.

Wilson (2008) yaptığı araştırmada, öğretmenlerin öğrencilere karşı takındıkları tutumları, yakınlık dereceleri, mesleki memnuniyetleri gibi faktörlerin, öğrenciler üzerinde meydana getirdiği sonuçlar arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucuna bakıldığında, öğretmenlerin öğrencilere olumlu ilişki içerisinde olmalarının, öğretmenlerin mesleki memnuniyetlerini artırdığı ve öğretmenlerin öğrencilerle yakınlık içerisinde olmalarının olumlu yönde etki ettiği görülmüştür.

Osunde ve Izevbogie (2006) öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine olan tutumlarını belirlemek amacı ile Nijerya’da 40 okuldan, 400 öğretmen üzerinde yaptıkları araştırmada veri

toplama aracı olarak, öğretmen tutumları ölçeğini kullanmışlar. Araştırma sonucunda elde edilen veriler analiz edildiğinde, öğretmenlerin ekonomik anlamda olumsuz bir tutum içerisinde oldukları ve mesleklerine karşı saygılarının düşük olduğu görülmüştür.

Rosenthal ve Rosnow (1997) yetenekli öğrencilere yönelik öğretmen tutumlarını inceledikleri araştırmada, öğretmenlere bazı öğrenciler olduklarından daha zeki olarak anlatılmıştır. Bunun sonucunda Öğretmenlerin bu öğrencileri diğer öğrencilerden daha başarılı olarak değerlendirdikleri görülmüştür. Öğretmenlerin çok daha istekli, neşeli ve dinamik davranışlarının öğrenci başarısı üzerinde olumlu sonuçlar meydana getirdiği görülmüştür.

Garfield (1973), ekonomik olarak dezavantajlı bölgelerden gelen öğrencilere karşı öğretmenlerin tarafsız olmayan tutum ve davranışlar içinde olmalarını araştırdığı çalışmasında, öğretmen tutumlarının davranış problemi olan öğrencilere yönelik öğretmen tutumlarının tutarlılık göstermediği sonucuna varmıştır. Araştırmada, davranış problemleri olan öğrencinin mensubu olduğu aile orta gelir düzeyine sahip ise, öğretmenlerin aileye rehberlik edip yardımcı olduğunu ama ailesi az gelir düzeyine sahip ise öğretmenlerin öğrenciye karşı sert ve cezalandırıcı önlemler almaya yöneldiklerini belirlemiştir.

2.2.3. Yurt İçinde Öğrenmeye İlişkin Tutum Konusunda Yapılan Çalışmalar

Öğretme-öğrenmeye ilişkin tutumlar ile ilgili yurt içinde yapılan çalışmalara az rastlanılmıştır. Az sayıda yapılan çalışmalarda daha çok öğretmenliğe kaynak teşkil eden yükseköğretim programlarında okumakta olan öğrencilerle yapıldığı görülmüştür. Bununla birlikte, öğretmenliğe kaynak teşkil etmeyen farklı yükseköğretim programlarındaki öğrenciler üzerinde yapıldığı görülmektedir. Söz konusu olan çalışmaların da genellikle öğrenmeye ilişkin sahip olunan güdüler, öğrenme stratejileri ve öğrenme stilleri ile ilgili olduğu görülmektedir (Çakmak, Akgün, Karadeniz, Büyüköztürk ve Demirel, 2008; Güven ve Kürüm, 2006; Çelik, Yıldırım, Batur, Çime, Çapraz, Kubat, 2014; Kaya ve Akçin, 2002).

Aktürk (2012) öğretmen adayları üzerine yaptığı araştırmada, öğretmen adaylarının öğrenmeye hakkındaki tutumlarını, öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenleri ve akademik başarıları açısından incelemiştir. Bu araştırmanın örneklemini, eğitim fakültesinin farklı programlarında öğrenim gören 200 öğretmen adayı öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada tarama modeli kullanılmış ve Kara (2010) tarafından geliştirilen “Öğrenmeye İlişkin Tutum Ölçeği” kullanılarak aday öğretmenlerin öğrenme hakkındaki tutumları tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda öğrenmeye açıklık alt boyutunda, öğretmenlik mesleğini içsel nedenlerle

tercih etmiş olan öğretmen adaylarının öğrenmeye daha açık olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrenmeye ilişkin alt boyutunda, öğretmenlik mesleğini içsel nedenlerle tercih etmeyen öğretmen adaylarının öğrenmeye ilişkin beklentilerinin içsel nedenlerle tercih edenlere oranla çok daha düşük olduğu görülmüştür. Yine araştırma sonucunda, öğrenmeye ilişkin kaygı düzeyinin kendi istekleri ile öğretmenlik mesleğini tercih eden adaylarda düşük düzeyde çıktığı saptanmıştır.

Kara (2010), yaptığı çalışma ile öğrenmeye istekli bireylerin öğrenmeye ilişkin tutumlarını denetleyen güvenilir ve geçerli bir ölçme aracı geliştirmeyi hedeflediği çalışmasının örneklemini, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesinde öğrenim gören 285 öğrenciden oluşturmuştur. Çalışma sonucunda, geliştirilen ölçeğin öğrencilerin öğrenmeye yönelik tutumlarının tespit edileceği çalışmalarda ölçme aracı olarak geçerli ve güvenilir bir olduğunu bilimsel anlamda göstermiştir (Kara, 2010: 49-62).

Akkoç, Ogan ve Bekiroğlu (2006) tarafından yapılan araştırma matematik öğretmen adaylarının sahip oldukları öğretme-öğrenme anlayışları ile uygulamaları arasındaki ilişkiyi tespit etmek için yapılmıştır. Çalışma 58 matematik öğretmeni ile yapılmış olup, veri toplama aracı olarak ölçek kullanımı ile beraber görüşme yöntemi de kullanılmıştır. Çalışma sonucunda elde edilen bulgulara bakıldığında yapılandırmacı ve geleneksel anlayışı benimseyen öğretmenlerden bazıları dışında öğretmenlerin genelde benimsedikleri anlayışa uygun uygulamalar yaptıkları görülmüştür.

2.2.4. Yurtdışında Öğrenmeye İlişkin Tutum Konusunda Yapılan Çalışmalar

Tigheelaar, Vermunt ve Brouwer (2014), yaptıkları çalışmada çalışmalarında öğretmenlerin öğrenme öğretme anlayışlarının kariyer süreci içinde değişip değişmediğini incelemişlerdir. Çalışma 270 öğretmen üzerinde yapılmış ve çalışma sonucunda elde edilen bulgulara bakıldığında, öğretmenlerin öğrenme öğretme anlayışlarının mesleklerinin ilk yıllarında öğretmen merkezli anlayışa sahip olduğu fakat süreç içerisinde öğrenci merkezli anlayışa doğru %55 oranında değişme gösterdiği görülmüştür.

Krull, Koni ve Oras (2013), yaptıkları çalışmada, öğretmen adaylarının öğrenme öğretme anlayışlarına eğitim psikolojisi dersinin etkisini incelemişlerdir. Çalışmalarını 256 öğretmen adayı ile yapmışlar. Öğretmen adaylarından biri eğitim-öğretim döneminin başında diğeri ise eğitim-öğretim döneminin sonunda olmak üzere, sahip oldukları metaforları tespit etmek amacıyla en iyi öğrenme ve öğretmenin ne şekilde olacağını nedenleriyle birlikte

anlattıkları bir kompozisyon yazmaları istenmiş ve çalışma sonucunda yapılan analizlerle yapılandırmacı öğrenme - öğretme anlayışında artışın görülmesine karşın, geleneksel öğrenme - öğretme anlayışında ise azalmanın meydana geldiği görülmüştür.

Chan, Tan ve Khoo (2007), yaptıkları araştırmalarında Singapur kültüründe yetişmiş öğretmen adaylarının öğrenme ve öğretme anlayışlarının birden çok değişkene göre değişip değişmediğini araştırmışlar. Çalışmalarında farklı programlarda okuyan toplam 313 öğretmen adayına Chan ve Elliott'un uyarladığı öğrenme öğretme anlayışları ölçeğini uygulamışlar. Araştırma sonucuna bakıldığında; Yaş, cinsiyet ve anabilim dalı değişkenlerinin öğrenme - öğretme anlayışını etkilemediği fakat mensubu oldukları ırka göre ise öğrenme - öğretme anlayışlarının değiştiği görülmüştür.

Rula (2006) araştırma yaptığı öğretmenlerin ifadelerinden elde ettiği bulgulara göre, yabancı dil öğrenilmesi sürecinde sahip olunan tutum ve inançların etkili olduğu görülmüştür.

Chan ve Elliott (2004), yaptıkları araştırmalarında öğretmen adaylarının epistemolojik inançları ile öğrenme – öğretme arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmada veri toplama aracı olarak farklı iki ölçek kullanılmıştır. Ölçeklerden bir tanesi 63 maddeden ve doğuştan gelen yetenekler, öğrenme süreci, uzman bilgisi, kesin bilgi adı verilen dört alt boyutu olan epistemolojik inançlar ölçeğidir. İkinci ölçek ise, araştırmacılar tarafından geliştirilen geleneksel öğretme - öğrenme ve yapılandırmacı öğretme - öğrenme anlayışları ölçeğidir. Ölçekler, gönüllü olan 385 öğretmen adayına uygulanmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulardan şu sonuçlara varılmıştır: Doğuştan gelen yetenekler ile geleneksel öğretme – öğrenme anlayışı ve öğrenme süreci ile yapılandırmacı öğretme – öğrenme anlayışı arasında ilişki olduğu görülmüştür. Ayrıca epistemolojik inançların öğrenme öğretme anlayışlarına etki ettiği sonucunun da elde edildiği görülmüştür.

Hancock ve Gallard (2004), araştırmalarında fen bilgisi öğretmen adaylarının öğrenme ve öğretme inançlarını incelemişlerdir. Çalışmalarında önce aday öğretmenlere ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki sınıflarda gözlem ve öğretmenlik deneyiminde bulunabilecekleri uygun ortamları sağlayarak aday öğretmenlerin kendilerini fen öğretmeni gibi kabul ederek, bir kişinin nasıl fen öğreneceğini görselleştirmelerini istemişlerdir. Çalışma sonucunda, alan tecrübelerinin öğretmen adaylarının öğrenme - öğretme inançlarına olumlu katkıda bulunarak, gelişimlerini sağladığı sonucuna varılmıştır.

2.3. İlgili Çalışmaların Genel Değerlendirilmesi

Yurt içinde ve yurt dışında yapılan çalışmalar genel olarak incelendiğinde yurt dışında yapılan araştırmaların daha çok öğretmenlerin veya öğretmen adaylarının mesleki duygu, tutum, beklenti ve bu özelliklerdeki değişmelerle öğretmen yetiştiren eğitim kurumlarının öğretmenlere meslek ile ilgili olumlu tutum kazandırma yeterlilikleri hakkında yapıldığı görülmektedir. Yurt içinde yapılan çalışmaların ise daha çok öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür.

Araştırmacıların çalışan öğretmenlerin öğrenme ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları hakkında bütüncül bir araştırma yapılmadığı düşünülmektedir. Çalışan öğretmenler üzerinde yapılan araştırmaların çoğunlukla nitel çalışmalar olduğu, aday öğretmenler üzerinde yapılan çalışmaların ise genellikle nicel çalışmalar olduğu söylenebilir. Çalışmaların çoğunlukla öğretmen adayları ile gerçekleştirildiği görülmekle birlikte öğrenmeye ilişkin tutumlar hakkında ise ortaokul ve lise öğrencileri ile de araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Özellikle çalışan öğretmenlerin öğrenmeye ilişkin tutumları ile ilgili yurtiçinde yapılan çalışmaların çok sınırlı sayıda olduğu dikkat çekmektedir. Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin sahip oldukları tutumlarının farklı birçok değişken açısından incelenmesi çalışmalarının daha çok yapılmasına karşın bu çalışmalarında çoğunlukla öğretmen adayları ile yapıldığını ayrıca belirtmekte fayda görülmektedir.

Bu araştırmanın, öğretmenlerin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını birlikte ele alarak incelemesi, çalışmaya katılanların aktif olarak görevlerinde olan lise öğretmenleri olması ve lise öğretmenlerinin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını nicel bulgularla ortaya çıkarmayı hedeflemesi açısından özgün bir çalışma olduğu düşünülmektedir.

BÖLÜM III

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, veri toplama aracının geliştirilmesi, veri toplama araçlarının geliştirilmesi, verilerin toplanması ve verilerin analizi yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Ortaöğretim öğretmenlerinin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelendiği bu çalışmada, verileri elde etmek amacıyla ilişkisel tarama modelinde, nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Karasar (2005) tarama modelini, araştırmalarda gerek geçmişte gerekse günümüzde var olan her tür durumu var olduğu şekliyle betimlemek için genellikle geniş bir kitleden araştırmacı tarafından bilgi toplamayı amaçlayan araştırma yaklaşımı olarak tanımlamıştır. Tarama modeli ile yapılan araştırmalarda katılımcıların herhangi bir konu veya olaya ilişkin görüş, ilgi, tutum, beceri vb. özellikleri belirlenir ve bu model diğer araştırma modellerine göre daha büyük örneklemeler üzerinde yapılır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010). Bu çalışmada mevcut durumu ortaya koymayı amaçladığından genel tarama modellerinden biri olan ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir. Öyle ki ilişkisel tarama modelinde araştırma içerisinde yer alan değişkenlerde birlikte değişimin mevcut olup olmadığını veya mevcut değişimin derecesini belirlemeye yönelik araştırmalardır.

Bu çalışmada Malatya İli merkez ilçelerindeki ortaöğretim okullarında görev yapan öğretmenlere Kara (2010) tarafından geliştirilmiş olan “Öğrenmeye İlişkin Tutum Ölçeği” ile Demirel ve Ünişen (2018) tarafından geliştirilmiş olan “Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeği” kullanılmıştır.

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Malatya İlinin merkez ilçeleri olan Yeşilyurt ve Battalgazi ilçelerinde bulunan ortaöğretim okullarında görev yapan yaklaşık 3000 öğretmen oluşturmaktadır. Kolay erişilebilirlik yöntemiyle hazırlanan ölçekler toplam 1200 öğretmene

bizzat araştırmacı tarafından dağıtılmıştır. Geri dönüşü sağlanan toplanan 588 öğretmen araştırmmanın evrenini temsil etmiştir. Uygulama 2018-2019 eğitim öğretim yılı 2. döneminde başlanmış ve 2019-2020 eğitim öğretim yılının birinci yarısında tamamlanmıştır. Araştırmada örneklemin tespit edilmesi için seçkisiz örnekleme yöntemlerinden biri olan tabakalı örnekleme kullanılmıştır. Literatür incelendiğinde tabakalı örnekleme yönteminin, zümrelere göre örnekleme yöntemi adıyla da geçtiği görülmüştür (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2014, s.62). Örnekleme ait betimsel sonuçlar aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 1

Örnekleme grubuna ait demografik özellikler

Değişken		N	Yüzde
Cinsiyet	Erkek	328	55,8
	Kadın	260	44,2
Sahip olunan Mesleki Kıdem	1-5 yıl	136	23,1
	6-10 yıl	144	24,5
	11-15 yıl	104	17,7
	16-20 yıl	114	19,4
	21 yıl ve üstü	90	15,3
Branş	Yabancı Dil	53	9,0
	Türk Dili ve Edebiyatı	96	16,3
	Psk.Danş. ve Rehberlik	71	12,1
	Görsel Sanatlar ve Tasarım	67	11,4
	Tarih	71	12,1
	Coğrafya	19	3,2
	Beden Eğitimi	20	3,4
	Matematik	63	10,7
	Biyoloji	24	4,1
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	16	2,7
	Felsefe Grubu	11	1,9
	Kimya	14	2,4
	İ.H.L Meslek Dersleri	24	4,1
	Fizik	19	3,2
	Diğer	20	3,4
Mezun olunan yükseköğretim kurumu	Eğitim fakültesi	319	54,3
	Eğitim enstitüsü	51	8,7
	Fen edebiyat fakültesi	171	29,1
	Diğer	47	8,0
Eğitim düzeyi	Lisans	392	66,7
	Yüksek lisans	173	29,4
	Doktora	23	3,9
İş doyumu düzeyi	Düşük iş doyumu	64	10,9
	Orta düzeyde iş doyumu	276	46,9
	Yüksek düzeyde iş doyumu	248	42,2
Toplam		588	100

Tablo 1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğretmenlerin %44,2’si (n=260) kadın, 55,8’i (n=328) ise erkektir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin sahip oldukları mesleki deneyimleri 1 ile 30 yıl arasında değişmektedir. Bu öğretmenlerin %23,1’i (n=136) 1-5 yıl arası mesleki kıdeme sahip, %24,5’i (n=144) 6-10 yıl arası mesleki kıdeme sahip, %17,7’si (n=104)

11-15 yıl arası mesleki kıdeme sahip, %19.4'ü (n=114) 16-20 yıl arası mesleki kıdeme sahip ve %15.3'ü (n=90) 20 ve üzeri yıl mesleki kıdeme sahiptir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %61.3'ü (n=49) eğitim fakültesinden mezun iken %38.8'i (n=31) diğer fakültelerden mezun oldukları görülmektedir. Örneklemde yer alan öğretmenlerin %9'u (n=53) Yabancı Dil, %16.3'ü (n=96) Türk Dili ve Edebiyatı, %12.1'i (n=71) Psk.Danş. ve Rehberlik, %11.4'ü (n=67) Görsel Sanatlar ve Tasarım, %12.1'i (n=71) Tarih, %3.2'si (n=19) Coğrafya, %3.4'ü (n=20) Beden Eğitimi, %10.7'si (n=63) Matematik, %4.1'i (n=24) Biyoloji, %2.7'si (n=16) Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, %1.9'u (n=11) Felsefe Grubu, %2.4'ü (n=14) Kimya, %4.1'i (n=24) İ.H.L. Meslek Dersleri, %3.2'si (n=19) Fizik ve %3.4'ü (n=20) diğer branş öğretmenleri olmuşlardır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %54.3'ü (n=319) eğitim fakültesinden mezun, %8.7'si (n=51) eğitim enstitüsü mezunu, %29.1'i (n=171) fen edebiyat fakültesinden mezun, %8.0'ı (n=47) diğer fakültelerden mezun olmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %66.7'si (n=392) lisans, %29.4'ü (n=173) yüksek lisans, %3.9'u (n=23) doktora düzeyinde eğitime sahiptir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %10.9'u (n=64) düşük iş doyumuna, %46.9'u (n=276) orta düzeyde iş doyumuna ve %42.2'si (n=248) yüksek düzeyde iş doyumuna sahip olduklarını ifade etmişlerdir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Ortaöğretim öğretmenlerinin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada iki veri toplama aracına ihtiyaç duyulmuştur. Birinci veri toplama aracı; Kara (2010) tarafından geliştirilmiş olan “Öğrenmeye İlişkin Tutum Ölçeği”dir. İkinci veri toplama aracı ise, Demirel ve Ünişen (2018) tarafından geliştirilmiş olan “Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeği” dir.

Öğrenmeye İlişkin Tutum Ölçeği, herhangi bir konuyu öğrenmek için çaba sarf eden bireylerin öğrenme sürecine ilişkin tutumlarını ölçmek amacıyla Kara (2010) tarafından geliştirilen “Öğrenmeye İlişkin Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek 40 maddeden oluşmaktadır. Beş seçenekli (5 “Katılıyorum” ile 1 “Hiç Katılmıyorum”) ölçeğin güvenirlik hesaplamalarında Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı ile birlikte test- tekrar test yöntemlerine başvurulmuştur. Ölçek geliştirme sürecinde yapılan analizler sonucunda dört alt boyuttan oluşan toplam 40 maddelik bir ölçek elde edilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı “.73” iken test tekrar test yöntemiyle elde edilen korelasyon katsayısının “.87” olduğu görülmektedir. Söz konusu bu ölçeğin değerleri dikkate alındığında “Öğrenmeye ilişkin tutum ölçeği”nin öğrenmeye ilişkin tutumları belirlemede geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu göstermektedir.

Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeği, öğretmenlik mesleğini icra eden öğretmenlerin mesleğe ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının oluşturulması amacıyla Demirel ve Ünişen (2018) tarafından geliştirilen “Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek geliştirme süreci 2014-2015 öğretim yılının ikinci yarısında Adana İl merkezinde görevli öğretmenlerle yapılmıştır. Kapsam geçerliliği için ilgili uzman görüşlerinin alınması ile birlikte yapı geçerliğinde ise AFA (Açımlayıcı Faktör Analizi) ve DFA (Doğrulayıcı Faktör Analizi) analizlerine yer verilmiştir. AFA ve DFA analizleri farklı iki çalışma grubundan toplanan verilerden yararlanılmıştır. AFA analizi sonucunda 28 ifadenin dört alt boyutlu bir yapı oluşturduğunu ve toplam varyansın %55.42’sinin açıklandığı görülmüştür. Söz konusu alt faktörler “Değer verme, Mesleki tükenmişlik, İlgisizlik ve Mesleki gelişime açıklık” olarak adlandırılmışlardır. DFA analizinde elde edilen bulgular, görev yapan öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ölçeğinin (ÖMİTÖ) sahip olduğu yapının uyum indekslerinin yeterli düzeyde olduğunu göstermiştir. Geliştirilen ölçek daha sonra test tekrar test yöntemi ile elde edilen puanların Pearson Korelasyon Katsayısı $r=0.87$ olduğu belirlenmiştir. Tüm bu sonuçlara göre ÖMİTÖ geçerli ve güvenilir ölçümler yapan bir ölçme aracı olduğu ve görev yapan öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını ölçmek için kullanılabilecek bir ölçek olduğunu göstermiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Toplam dağıtılan 1200 öğretmenden geri dönüş yapanlar içerisinde eksik veri, mükerrer yanıtlar vb. hususlardan dikkate alınmayan ölçekler çıkarılınca 588 öğretmene uygulanmış ve uygulama sonucunda toplanan veriler bilgisayar destekli programla incelenmiştir. İstatistiki analizlerde anlamlılık düzeyi $p<0,05$ sınırı kabul edilmiştir. İlgili ölçeklerin örnekleme uygulaması sonucunda öğrenmeye ilişkin tutum ölçeğinin güvenirlik katsayısının (KMO) 0,90 ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ölçeğinin değerinin ise 0,93 olduğu dolayısıyla da her iki ölçeğin de güvenilir veriler topladıkları görülmüştür. Öğretmenlerin ölçeklere ilişkin verdikleri yanıtların çeşitli değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için öncelikle bağımlı değişkenlere ait puanların dağılımlarının her bir bağımsız değişkenin alt gruplarında normal dağılımı çarpıklık ve basıklık katsayıları ile belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlarda (EK 1) çarpıklık ve basıklık katsayılarının ± 1 aralığında kaldığı durumlarda fark analizi parametrik testler (bağımsız gruplar t testi ve tek yönlü ANOVA testi) kullanılırken, ± 1 aralığın dışına çıktığı durumlarda ise non-parametrik testler (Mann Whitney U testi ve Kruskal Wallis H testi) kullanılmıştır.

Araştırmada öğretmenlerin öğrenmeye ilişkin tutumları ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlar arasındaki ilişkinin test sonuçları yorumlanırken aşağıdaki tabloda yer alan aralıklar dikkate alınmıştır (Büyüköztürk, 2014, s.32):

Tablo 2. Pearson korelasyon katsayısının yorum aralıkları

Değer aralığı	İlişki düzeyi
0,01 - 0,30	Düşük düzeyde bir ilişki söz konusudur.
0,31 - 0,70	Orta düzeyde bir ilişki söz konusudur.
0,71 - 1,00	Yüksek düzeyde bir ilişki söz konusudur.

BÖLÜM IV

4. BULGULAR VE YORUM

Bu bölüm ortaöğretim kurumlarında görev öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ve öğrenmeye ilişkin tutumlarının incelenmesi amacıyla düzenlenen problem ve alt problemlere göre elde edilen bulgular sırasıyla verilip yorumları yapılmıştır.

4.1. Öğretmenlerin Tutumlarında Cinsiyetleri Açısından Bulgular ve Yorum

Araştırmaya katılan öğretmenlerin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarında cinsiyetleri açısından anlamlı farkın olup olmadığını belirlemek için yapılan Mann – Whitney U ve bağımsız gruplar t testinin sonuçları aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 3 - Cinsiyet Açısından Mann Whitney U ve Bağımsız Gruplar t testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Öğrenmenin doğası	Erkek	328	293,67	96322,50	-,134	,894
	Kadın	260	295,55	76843,50		
Öğrenmeye ilişkin beklentiler	Erkek	328	282,80	92757,50	-1,878	,060
	Kadın	260	309,26	80408,50		
Öğrenmeye açıklık	Erkek	328	284,00	93153,00	-1,684	,092
	Kadın	260	307,74	80013,00		

	Cinsiyet	N	Ort.	SS	t	p
Öğrenmeye ilişkin kaygı	Erkek	328	37,77	6,97	1,417	,157
	Kadın	260	36,87	8,44		
Öğretmenlik mesleğine değer verme	Erkek	328	38,32	5,94	-,263	,793
	Kadın	260	38,45	6,41		
Mesleki tükenmişlik	Erkek	328	18,56	3,35	-1,024	,306
	Kadın	260	18,85	3,47		
Öğretmenlik mesleğine ilgisizlik	Erkek	328	18,86	3,69	,568	,570
	Kadın	260	18,68	3,88		
Mesleki gelişime açıklık	Erkek	328	10,39	4,22	2,013	,045
	Kadın	260	9,69	4,18		

Sd= 586

Yukarıdaki tablo incelendiğinde ortaöğretim öğretmenlerinin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının puan ortalamalarında cinsiyetleri açısından farklar gözlenmiştir. Bu bulgularda görülen farkların anlamlılık ifade edip etmediklerini tespit etmek

için yapılan testler sonucunda sadece bir tane alt boyutta cinsiyetleri açısından anlamlı farkın olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Buna göre mesleki gelişime açıklık alt boyutunda erkek öğretmenler anlamlı düzeyde kadın öğretmenlerden daha yüksek tutumlara sahip oldukları görülmüştür ($Ort_{erkek} = 10,39$; $ort_{kadın} = 9,69$; $p < 0,05$). Bir başka ifade ile kadın öğretmenlere kıyasla erkek öğretmenler mesleki gelişime daha açık oldukları söylenebilir.

4.2. Öğretmenlerin Kıdemleri Açısından Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci alt probleminde öğretmenlerin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarında kıdemleri açısından anlamlı farkın olup olmadığını belirlemek için yapılan Anova ve Kruskal Wallis testi sonuçları aşağıdaki tablolarda özetlenmiştir.

Tablo 4 - Mesleki Kıdem Açısından Anova Testi Sonuçları

		N	Ort.	SS	Varyansın kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Öğrenmeye ilişkin kaygı	1-5 yıl	136	37,42	7,11	Gruplararası	63,385	4	15,846	,269	,898
	6-10 yıl	144	37,04	8,16	Gruplarıçi	34403,042	583	59,010		
	11-15 yıl	104	38,01	7,97	Toplam	34466,427	587			
	16-20 yıl	114	37,33	7,18						
	21 yıl ve üstü	90	37,15	7,96						
	Toplam	588	37,37	7,66						
Mesleğe ilgisizlik	1-5 yıl	136	18,87	3,65	Gruplararası	164,907	4	41,227	2,927	,020
	6-10 yıl	144	18,36	3,76	Gruplarıçi	8210,663	583	14,083		
	11-15 yıl	104	18,30	4,07	Toplam	8375,570	587			
	16-20 yıl	114	18,75	3,75						
	21 yıl ve üstü	90	19,91	3,47						
	Toplam	588	18,78	3,77						
								Fark Bonferroni		
								6-10 yıl ile 21 yıl ve üstü		
								11-15 yıl ile 21 yıl ve üstü		

Yukarıdaki bulguların analizinde, öğretmenlerin mesleki kıdemleri bakımından öğrenmeye ilişkin kaygı alt boyutundaki tutum puan ortalamalarında gözlenen farkların anlamlı olmadığı görülmüştür ($F = 0,269$; $p > 0,05$). Mesleğe ilişkin ilgisizlik alt boyutunda ise söz konusu puan ortalamalarındaki farkların anlamlı olduğu görülmüştür ($F = 2,927$; $p < 0,05$). Söz konusu bu farkların hangi gruplar arasında olduğu belirlemek için homojenlik testinin sonucuna göre Bonferroni testi uygulanmış ve 21 yıl ve üstü kıdeme sahip olan öğretmenler 6-15 yıl arasında kıdeme sahip olanlardan anlamlı düzeyde daha yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları görülmüştür ($Ort_{6-10} = 18,36$; $Ort_{11-15yıl} = 18,30$; $Ort_{21 yıl ve üstü} = 19,91$). Buna göre 21 yıl ve daha fazla kıdeme sahip olan öğretmenler 6-15 yıl aralığında mesleki kıdem sahibi öğretmenlerden mesleğe daha fazla ilgisizlik duydukları görülmüştür.

Normal dağılım görülmediği alt boyutlarda uygulanan Kruskal Wallis H testinin sonuçlarına göre ise öğrenmeden beklentiler alt boyutunda öğretmenlerin kıdemleri açısından sıra ortalamaları arasındaki farkların anlamlı olduğu görülmüştür ($H=11,232$; $p<0,05$). Söz konusu bu farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için ikili karşılaştırmalar yapılmış ve 1-5 yıl ile 6-10 yıl arasında kıdeme sahip olan öğretmenler anlamlı düzeyde öğrenmeden daha fazla beklenti içerisinde oldukları görülmüştür.

Öğrenmeye açıklık alt boyutunda da öğretmenlerin kıdemleri açısından sıra ortalamaları arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($H=15,374$; $p<0,05$). İkili karşılaştırmalara göre 1-5 yıl ile 6-10 yıl arasında kıdeme sahip olan öğretmenlerin 11 yıl ve daha fazla kıdeme sahip olan öğretmenlerden anlamlı düzeyde öğrenmeye daha açık oldukları söylenebilir.

Öğretmenlik mesleğine değer verme alt boyutunda öğretmenlerin kıdemleri açısından sıra ortalamaları arasındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($H= 9,830$; $p<0,05$). İkili karşılaştırmalara göre mesleğin başında öğretmenlik mesleğine değer verilirken kıdem ilerledikçe bir azalma görülmekte mesleğin sonlarına doğru değer verme tutumu tekrar yükseldiği görülmektedir.

Mesleki gelişime açıklık alt boyutu incelendiğinde ise anlamlı çıkan farkların ($H= 10,409$; $p<0,03$) ikili karşılaştırmalar göre öğretmenlerin kıdemleri ilerledikçe mesleki gelişime açıklık 11-15 yıl arasında zirve varırken daha sonraki yıllarda tekrar düşüşe geçtiği şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 5 - Mesleki Kıdem Açısından Kruskal Wallis Testi Sonuçları

	Mesleki Kıdem	N	Sıra Ort.	Kruskal-Wallis H	sd	p	Mann Whitney U
Öğrenmenin Doğası	1-5 yıl	136	307,93	3,139	4	,535	
	6-10 yıl	144	298,13				
	11-15 yıl	104	273,37				
	16-20 yıl	114	285,55				
	21 yıl ve üstü	90	304,15				
	Toplam	588					
Öğrenmeden Beklentiler	1-5 yıl	136	314,56	11,232	4	,024	1-5 ile 16-20
	6-10 yıl	144	318,76				6-10 ile 11-15
	11-15 yıl	104	276,27				6-10 ile 16-20
	16-20 yıl	114	258,34				
	21 yıl ve üstü	90	292,24				
	Toplam	588					
Öğrenmeye Açıklık	1-5 yıl	136	310,46	15,374	4	,004	1-5 ile 11-15
	6-10 yıl	144	329,18				6-10 ile 11-15
	11-15 yıl	104	251,54				6-10 ile 16-20
	16-20 yıl	114	275,85				
	21 yıl ve üstü	90	288,15				
	Toplam	588					
Değer Verme	1-5 yıl	136	318,68	9,830	4	,043	1-5 ile 6-10
	6-10 yıl	144	277,26				1-5 ile 11-15
	11-15 yıl	104	267,02				6-10 ile 21 ve +
	16-20 yıl	114	289,14				11-15 ile 21 ve +
	21 yıl ve üstü	90	324,08				
	Toplam	588					
Mesleki Tükenmişlik	1-5 yıl	136	313,00	3,409	4	,492	
	6-10 yıl	144	298,02				
	11-15 yıl	104	291,69				
	16-20 yıl	114	287,75				
	21 yıl ve üstü	90	272,71				
	Toplam	588					
Mesleki Gelişime Açıklık	1-5 yıl	136	273,31	10,409	4	,034	1-5 ile 11-15
	6-10 yıl	144	283,96				1-5 ile 16-20
	11-15 yıl	104	326,58				6-10 ile 11-15
	16-20 yıl	114	320,19				11-15 ile 21 ve +
	21 yıl ve üstü	90	273,77				
	Toplam	588					

4.3. Öğretmenlerin Mezun Oldukları Yükseköğretim Kurumu Açısından Bulgular ve Yorum

Araştırmanın üçüncü alt problemünde öğretmenlerin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarında mezun olunan yükseköğretim kurumu açısından anlamlı farklılıkları tespit etmek için yapılan Anova ve Kruskal Wallis H testi sonuçları aşağıdaki tablolarda özetlenmiştir.

Tablo 6 - Mezun Olunan Fakülte Açısından Anova Testi Sonuçları

		N	Ort.	SS	Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Öğrenmeye ilişkin kaygı	Eğitim fakültesi	319	37,87	7,87	Gruplararası	401,529	3	133,843	2,295	,077
	Eğitim enstitüsü	51	38,70	6,41	Gruplariçi	34064,898	584	58,330		
	Fen edebiyat fak.	171	36,40	7,67	Toplam	34466,427	587			
	Diğer	47	36,12	7,03						
	Toplam	588	37,37	7,66						
Değer verme	Eğitim fakültesi	319	38,33	6,26	Gruplararası	574,778	3	191,593	5,164	,002
	Eğitim enstitüsü	51	35,58	5,12	Gruplariçi	21666,125	584	37,100		
	Fen edebiyat fak.	171	39,38	6,17	Toplam	22240,903	587			
	Diğer	47	38,10	5,51						
	Toplam	588	38,38	6,15						
Fark: Bonferroni										
Eğitim fak ile Eğitim Enstitüsü										
Fen Edeb. Fak. ile Eğitim Enst.										
Mesleki tükenmişlik	Eğitim fakültesi	319	18,77	3,41	Gruplararası	34,320	3	11,440	,984	,400
	Eğitim enstitüsü	51	18,07	3,33	Gruplariçi	6786,964	584	11,622		
	Fen edebiyat fak.	171	18,84	3,42	Toplam	6821,284	587			
	Diğer	47	18,25	3,39						
	Toplam	588	18,69	3,40						
İlgisizlik	Eğitim fakültesi	319	18,57	3,95	Gruplararası	90,822	3	30,274	2,134	,095
	Eğitim enstitüsü	51	18,72	3,04	Gruplariçi	8284,748	584	14,186		
	Fen edebiyat fak.	171	19,36	3,61	Toplam	8375,570	587			
	Diğer	47	18,17	3,67						
	Toplam	588	18,78	3,77						
Mesleki gelişime açıklık	Eğitim fakültesi	319	9,75	4,26	Gruplararası	414,540	3	138,180	8,030	,000
	Eğitim enstitüsü	51	12,72	3,38	Gruplariçi	10049,208	584	17,208		
	Fen edebiyat fak.	171	9,78	4,28	Toplam	10463,748	587			
	Diğer	47	10,53	3,58						
	Toplam	588	10,08	4,22						
Fark: Dunnett C										
Eğitim Fak. ile Eğitim Enst.										
Eğitim Enst. ile Diğer										
Eğitim Enst. ile Fen Edeb. Fak.										

Yukarıdaki tablo incelendiğinde öğretmenlerin mezun olunan yükseköğretim kurumu açısından öğrenmeye ilişkin kaygı alt boyutundaki tutum puan ortalamalarında gözlenen farkların anlamlı olmadığı görülmüştür ($F= 2,295$; $p>0,077$). Değer verme alt boyutunda ise söz konusu puan ortalamalarındaki farkların anlamlı olduğu görülmüştür ($F= 5,164$; $p<0,05$). Söz konusu bu farkların hangi gruplar arasında olduğu belirlemek için homojenlik testinin (Levene= 1,296; $p=0,275$) sonucuna göre Bonferroni testi uygulanmış değer verme alt boyutunda Eğitim enstitüsü mezunu öğretmenler Eğitim fakültesi ve Fen edebiyat fakültesi mezunu öğretmenlerden anlamlı düzeyde daha düşük ortalamaya sahip oldukları görülmüştür ($Ort_{Eğitim\ fakültesi}=38,33$; $Ort_{Eğitim\ enstitüsü}=35,58$; $Ort_{Fen-edebiyat}=39,38$). Buna göre fen- edebiyat fakültesi ve Eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin eğitim enstitüsü mezunu öğretmenlerden anlamlı düzeyde öğretmenlik mesleğine daha fazla değer verdikleri görülmüştür.

Öğretmenlik mesleğine açıklık alt boyutunda da mezun olunan yükseköğretim kurumları açısından puan ortalamalarındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($F= 8,030$; $p<0,05$).

Homojenlik testinin sonucuna göre (Levene=3,980; $p=0,008$) uygulanan Dunett C testinin sonucuna göre Eğitim enstitüsü mezunu öğretmenlerin Eğitim, Fen edebiyat fakültesi ve diğer yükseköğretim kurumu mezunu öğretmenlere kıyasla anlamlı düzeyde mesleki gelişime daha açık oldukları sonucuna ulaşılmıştır ($Ort_{Eğitim\ fakültesi}=9,75$; $Ort_{Eğitim\ enstitüsü}=12,7255$; $Ort_{Fen-edebiyat}=9,7895$; $Ort_{diğer}=10,53$). Bir başka ifade ile eğitim enstitüsü mezunu öğretmenler diğer fakülte mezunu öğretmenlerden anlamlı düzeyde mesleki gelişime daha açık oldukları görülmüştür.

Normal dağılım görülmediği alt boyutlarda uygulanan Kruskal Wallis H testinin sonuçlarına göre ise öğrenmenin doğası, öğrenmeden beklentileri ve öğrenmeye açıklık alt boyutlarında öğretmenlerin mezun oldukları fakülte açısından sıra ortalamaları arasındaki farkların anlamlı olduğu görülmüştür ($H_{öğrenmenin\ doğası}=51,945$; $p<0,05$; $H_{öğrenmeden\ beklentiler}=50,137$; $p<0,05$; $H_{öğrenmeye\ açıklık}=31,431$; $p<0,05$). Bu farkların olduğu grupları belirlemek için ikili karşılaştırmalar yapılmış ve eğitim fakültesi, fen edebiyat fakültesi ve diğer fakültelerden mezun öğretmenlere kıyasla eğitim enstitüsü mezunu öğretmenlerin anlamlı düzeyde öğrenmenin doğasında, öğrenmeden beklentiler ve öğrenmeye açıklık alt boyutunda daha düşük puanlara sahip oldukları görülmüştür. Bir başka ifade ile eğitim enstitüsü mezunu öğretmenlerin diğer fakültelerden mezun öğretmenlere kıyasla öğrenmenin doğasına ilişkin tutumlarının ve öğrenmeden beklentilerinin daha yüksek olduğu ve öğrenmeye de daha açık oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 7 - Mezun Olunan Fakülte Açısından Kruskal Wallis Testi Sonuçları

	Mezun olunan fakülte	N	Sıra Ort.	Kruskal-Wallis H	Sd	p	Mann Whitney U
Öğrenmenin Doğası	Eğitim fakültesi	319	312,48	51,945	3	,000	Eğitim Enst. < Eğitim Fak.
	Eğitim enstitüsü	51	133,52				Eğitim Enst.< Fen Edeb. Fak.
	Fen edebiyat fakültesi	171	313,17				Eğitim Enst.< Diğer
	Diğer	47	279,22				
	Toplam	588					
Öğrenmeden Beklentiler	Eğitim fakültesi	319	311,30	50,137	3	,000	Eğitim Enst.< Eğitim Fak.
	Eğitim enstitüsü	51	137,42				Eğitim Enst.< Fen Edeb. Fak.
	Fen edebiyat fakültesi	171	315,61				Eğitim Enst.< Diğer
	Diğer	47	274,11				
	Toplam	588					
Öğrenmeye Açıklık	Eğitim fakültesi	319	308,41	31,431	3	,000	Eğitim Enst.< Eğitim Fak.
	Eğitim enstitüsü	51	171,29				Eğitim Enst.< Fen Edeb. Fak.
	Fen edebiyat fakültesi	171	311,25				Eğitim Enst.< Diğer
	Diğer	47	272,86				
	Toplam	588					

4.4. Öğretmenlerin Eğitim Düzeyi Açısından Bulgular ve Yorum

Araştırmanın dördüncü alt problemünde öğretmenlerin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarında eğitim düzeyi açısından anlamlı farkın olup olmadığını belirlemek için yapılan Anova ve Kruskal Wallis testi sonuçları aşağıdaki tablolarda özetlenmiştir.

Tablo 8 - Eğitim Düzeyi Açısından Anova Testi Sonuçları

		N	Ort.	SS	Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Öğrenmeye İlişkin Kaygı	Lisans	392	37,46	7,74	Gruplararası	19,190	2	9,595	,163	,850
	Yüksek lisans	173	37,12	7,75	Gruplariçi	34447,237	585	58,884		
	Doktora	23	37,86	5,49	Toplam	34466,427	587			
	Toplam	588	37,37	7,66						
Öğrenmeye Açıklık	Lisans	392	39,02	8,67	Gruplararası	345,028	2	172,514	2,366	,095
	Yüksek lisans	173	40,28	8,41	Gruplariçi	42648,256	585	72,903		
	Doktora	23	36,78	6,97	Toplam	42993,284	587			
	Toplam	588	39,30	8,55						
Değer Verme	Lisans	392	38,49	6,37	Gruplararası	28,941	2	14,471	,381	,683
	Yüksek lisans	173	38,24	5,64	Gruplariçi	22211,962	585	37,969		
	Doktora	23	37,43	6,13	Toplam	22240,903	587			
	Toplam	588	38,38	6,15						
Mesleki Tükenmişlik	Lisans	392	18,59	3,36	Gruplararası	12,051	2	6,025	,518	,596
	Yüksek lisans	173	18,91	3,29	Gruplariçi	6809,233	585	11,640		
	Doktora	23	18,65	4,80	Toplam	6821,284	587			
	Toplam	588	18,69	3,40						
İlgisiz	Lisans	392	18,81	3,94	Gruplararası	1,438	2	,719	,050	,951
	Yüksek lisans	173	18,71	3,47	Gruplariçi	8374,131	585	14,315		
	Doktora	23	18,69	3,06	Toplam	8375,570	587			
	Toplam	588	18,78	3,77						
Mesleki Gelişime Açıklık	Lisans	392	10,11	4,30	Gruplararası	146,887	2	73,443	4,164	,016
	Yüksek lisans	173	9,71	4,08	Gruplariçi	10316,862	585	17,636		
	Doktora	23	12,39	3,01	Toplam	10463,748	587			
	Toplam	588	10,08	4,22						

Fark - Bonferroni: Doktora – Lisans
Doktora – Yüksek lisans

Yukarıdaki tablo incelendiğine öğretmenlerin eğitim düzeyi açısından öğrenmeye ilişkin tutumları ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları incelendiğinde sadece mesleki gelişime açıklık alt boyutunda puan ortalamalarındaki farklar anlamlı çıkmıştır ($F= 4,164$; $p<0,05$). Söz konusu bu farkların hangi gruplar arasında olduğu belirlemek için homojenlik testinin sonucuna göre ($Levene=2,804$; $p=0,061$) Bonferroni testi uygulanmış, mesleki gelişime açıklık alt boyutunda doktora düzeyinde mezun olan öğretmenlerin lisans ve yüksek lisans düzeyinde mezun olan öğretmenlerden anlamlı düzeyde daha yüksek puan ortalamalarına sahip oldukları görülmüştür ($Ort_{Lisans}=10,11$; $Ort_{YüksekLisans}=9,71$; $Ort_{Doktora}= 12,39$). Buna göre doktora düzeyinde mezun olan öğretmenlerin mesleki gelişime açıklık tutumlarının, lisans ve yüksek lisans düzeyinde mezun olan öğretmenlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Buradan hareketle eğitim düzeyinin artmasının mesleki gelişim bilincinin artmasını da beraberinde getirdiği şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 9 - Eğitimi Düzeyi Açısından Kruskal Wallis Testi Sonuçları

	Eğitim Düzeyi	N	Sıra Ort.	Kruskal-Wallis H	Sd	p	Mann Whitney U
Öğrenmenin Doğası	Lisans	392	300,37	6,669	2	,036	Doktora – Lisans Doktora – Yüksek lisans
	Yüksek lisans	173	292,90				
	Doktora	23	206,52				
	Toplam	588					
Öğrenmeden Beklentiler	Lisans	392	294,44	6,319	2	,042	Doktora – Lisans Doktora – Yüksek lisans
	Yüksek lisans	173	305,73				
	Doktora	23	211,04				
	Total	588					

Öğrenmenin doğası ve öğrenmeden beklentiler alt boyutlarında ise yapılan Kruskal Wallis testinin sonuçlarına göre her iki alt boyutlarında da öğretmenlerin eğitim düzeyleri açısından sıra ortalamaları arasındaki farkların anlamlı olduğu görülmüştür ($H_{\text{öğrenmenin doğası}}=6,669$; $p<0,05$; $H_{\text{öğrenmeden beklentiler}}=6,319$; $p<0,05$). Söz konusu bu farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için ikili karşılaştırmalar yapılmış ve doktora mezunu öğretmenler lisans ve yüksek lisans mezunu öğretmenlerden anlamlı düzeyde öğrenmenin doğasında ve öğrenmeden beklentiler hususunda daha düşük puanlara sahip oldukları görülmüştür. Araştırmaya katılan ortaöğretim öğretmenlerinden doktora mezunu olanlar öğrenmenin doğasına ilişkin tutumlarının ve öğrenmeden beklentilerinin daha yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir.

4.5. Öğretmenlerin İş Doyum Düzeyi Açısından Bulgular ve Yorum

Araştırmanın beşinci alt probleminde öğretmenlerin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarında iş doyum düzeyi açısından anlamlı farkın olup olmadığını belirlemek için yapılan Anova ve Kruskal Wallis testi sonuçları aşağıdaki tablolarda özetlenmiştir.

Tablo 10 - İş Doyum Düzeyi Açısından Anova Testi Sonuçları

	İş doyum düzeyi	N	Ort.	SS	Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
Değer Verme	Düşük	64	36,50	5,48	Gruplararası	254,664	2	127,332	3,388	,03
	Orta	276	38,62	6,27	Gruplariçi	21986,239	585	37,583		
	Yüksek	248	38,59	6,12	Toplam	22240,903	587			
	Toplam	588	38,38	6,15						
Fark Bonferroni: Düşük – Orta Düşük –Yüksek										
Mesleki Tükenmişlik	Düşük	64	19,28	3,47	Gruplararası	50,511	2	25,256	2,182	,11
	Orta	276	18,82	3,37	Gruplariçi	6770,773	585	11,574		
	Yüksek	248	18,38	3,40	Toplam	6821,284	587			
	Toplam	588	18,69	3,40						

Yukarıdaki tablo incelendiğine öğretmenlerin iş doyum düzeyi açısından öğretmenlik mesleğine değer verme alt boyutunda puan ortalamaları arasındaki fark Anova testine göre anlamlı çıkmıştır ($F= 3,388$; $p<0,05$). Anlamlı farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için homojenlik testinin sonucuna göre ($Levene=0,419$; $p=0,658$) Bonferroni testi uygulanmıştır. Buna göre, düşük iş doyumuna sahip öğretmenler orta ve yüksek düzeyde iş

doyumuna sahip öğretmenlerden anlamlı düzeyde öğretmenlik mesleğine daha az değer verdikleri görülmüştür ($Ort_{düşük}=36,50$; $Ort_{orta}=38,62$; $Ort_{yüksek}=38,59$). Buna göre düşük iş doyumuna sahip olan öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine değer verme konusunda diğer öğretmenlere kıyasla zayıf kaldıkları söylenebilir.

Tablo 11 - İş Doyum Düzeyi Açısından Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

	İş doyum düzeyi	N	Sıra Ort.	Kruskal-Wallis H	Sd	p	Mann Whitney U
Öğrenmenin Doğası	Düşük	64	227,52	17,159	2	,000	Düşük-Orta
	Orta	276	319,84				Düşük-Yüksek
	Yüksek	248	283,58				Orta-Yüksek
	Toplam	588					
Öğrenmeden Beklentiler	Düşük	64	212,75	17,626	2	,000	Düşük-Orta
	Orta	276	311,38				Düşük-Yüksek
	Yüksek	248	296,81				
	Toplam	588					
Öğrenmeye İlişkin Kaygı	Düşük	64	309,85	15,707	2	,000	Düşük-Yüksek
	Orta	276	319,95				Orta-Yüksek
	Yüksek	248	262,21				
	Toplam	588					
Öğrenmeye Açıklık	Düşük	64	212,72	16,683	2	,000	Düşük-Orta
	Orta	276	305,38				Düşük-Yüksek
	Yüksek	248	303,49				
	Toplam	588					
Öğretmenlik mesleğine ilgisizlik	Düşük	64	261,59	6,070	2	,048	Düşük-Yüksek
	Orta	276	285,68				
	Yüksek	248	312,81				
	Toplam	588					
Mesleki Gelişime Açıklık	Düşük	64	377,13	17,861	2	,000	Düşük-Orta
	Orta	276	290,41				Düşük-Yüksek
	Yüksek	248	277,73				
	Toplam	588					

Öğretmenlerin iş doyum düzeyleri açısından normal dağılım görülmeyen alt boyutlarda uygulanan Kruskal Wallis H testinin sonuçlarına göre ise öğrenmenin doğası, öğrenmeden beklentileri, öğrenmeye ilişkin kaygı, öğrenmeye açıklık, öğretmenlik mesleğine ilgisizlik ve mesleki gelişime açıklık alt boyutlarında öğretmenlerin sıra ortalamaları arasındaki farkların anlamlı olduğu görülmüştür ($H_{\text{öğrenmenin doğası}}=17,159$; $p<0,05$; $H_{\text{öğrenmeden beklentiler}}=17,626$; $p<0,05$; $H_{\text{öğrenmeye ilişkin kaygı}}=15,707$; $p<0,05$; $H_{\text{öğrenmeye açıklık}}=16,683$; $p<0,05$; $H_{\text{öğretmenlik mesleğine ilgisizlik}}=6,07$; $p<0,05$; $H_{\text{Mesleki gelişime açıklık}}=17,861$; $p<0,05$). Söz konusu bu farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için ikili karşılaştırmalar yapılmış ve aşağıdaki bulgulara erişilmiştir:

- Öğrenmenin doğasında orta düzeyde iş doyumuna sahip öğretmenler düşük ve yüksek düzeyde iş doyumuna sahip öğretmenlerden anlamlı düzeyde daha yüksek puanlara sahip

oldukları görülmüştür. Orta düzeyde iş doyumuna sahip öğretmenler öğrenmenin doğasına ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu şeklinde yorumlanabilir.

- Öğrenmeden beklentiler alt boyutunda ise düşük iş doyumuna sahip öğretmenler yüksek ve orta düzeyde iş doyumuna sahip öğretmenlerden anlamlı düzeyde daha düşük beklenti içerisinde oldukları görülmüştür. Orta ve yüksek düzeyde iş doyumuna sahip öğretmenlerin öğrenmeden beklentilerinin daha fazla olduğu şeklinde yorumlanabilir.

- Öğrenmeye ilişkin kaygılarda ise yüksek iş doyumuna sahip öğretmenler düşük ve orta düzeyde iş doyumuna sahip öğretmenlerden anlamlı düzeyde daha düşük puanlara sahip oldukları görülmüştür. Bir başka ifade ile iş doyumunu yüksek öğretmenler öğrenmeden en az kaygı duydukları şeklinde yorumlanabilir.

- Öğrenmeye açıklık alt boyutunda ise düşük iş doyumuna sahip öğretmenler yüksek ve orta düzeyde iş doyumuna sahip öğretmenlerden anlamlı düzeyde daha düşük puanlara sahip oldukları görülmüştür. Orta ve yüksek düzeyde iş doyumuna sahip öğretmenlerin öğrenmeye daha açık oldukları şeklinde yorumlanabilir.

- Öğretmenlik mesleğine ilgisizlik alt boyutunda ise yüksek iş doyumuna sahip öğretmenlerin düşük iş doyumuna sahip öğretmenlere kıyasla daha yüksek bir puana sahip oldukları görülmüştür. Bir başka ifade ile iş doyumunu yüksek öğretmenler iş doyumunu düşük öğretmenlerden öğretmenlik mesleğine daha az ilgi gösterdikleri söylenebilir.

- Öğretmenlikte mesleki gelişime açıklık alt boyutunda düşük iş doyumuna sahip öğretmenler orta ve yüksek iş doyumuna sahip öğretmenlerden anlamlı düzeyde daha yüksek puan ortalamasına sahip oldukları görülmektedir. Düşük iş doyumuna sahip öğretmenler mesleki gelişime daha açık oldukları bulgusu ortaya çıkmıştır.

4.6. Öğrenmeye İlişkin Tutumlar ile Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlar Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular ve Yorum

Ortaöğretim öğretmenlerinin öğrenmeye ilişkin tutumları ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını belirlemek için yapılan Pearson Momentler çarpımı korelasyonunun testinin sonuçları aşağıdaki tabloda özetlenmiştir:

Tablo 12 - Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlar ile Öğrenmeye İlişkin Tutumlar Arasındaki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon testi Sonuçları

		Öğrenmeden Beklentiler	Öğrenmeye İlişkin Kaygı	Öğrenmeye Açıklık	Değer Verme	Mesleki Tükenmişlik	İlgisizlik	Mesleki Gelişime Açıklık
Öğrenmenin Doğası	r	,670**	-,250**	,609**	,216**	,117**	,184**	-,330**
	p	,000	,000	,000	,000	,004	,000	,000
Öğrenmeden Beklentiler	r	1	-,387**	,741**	,216**	,131**	,160**	-,434**
	p		,000	,000	,000	,001	,000	,000
Öğrenmeye İlişkin Kaygı	r		1	-,485**	-,104*	,028	-,163**	,335**
	p			,000	,012	,503	,000	,000
Öğrenmeye Açıklık	r			1	,247**	,038	,153**	-,432**
	p				,000	,355	,000	,000
Değer Verme	r				1	-,016	,505**	-,191**
	p					,693	,000	,000
Mesleki Tükenmişlik	r					1	-,070	,213**
	p						,089	,000
İlgisizlik	r						1	-,220**
	p							,000

r= Pearson korelasyon katsayısı; n= 588.

Yukarıdaki tablo alt boyutlar kapsamında incelendiğinde;

Öğretmenlerin öğrenmenin doğasına ilişkin tutumları ile

- Öğrenmeden beklentiler alt boyutu arasında orta düzeyde pozitif yönlü ($r=0,67$; $p<0,05$)
- Öğrenmeye ilişkin kaygı alt boyutu arasında çok zayıf düzeyde negatif yönlü ($r= -0,25$; $p<0,05$)
- Öğrenmeye açıklık alt boyutu arasında orta düzeyde pozitif yönlü ($r= 0,61$; $p>0,05$)
- Öğretmenlik mesleğine değer verme alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü ($r= 0,21$; $p>0,05$)
- Mesleki tükenmişlik alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü ($r= 0,12$; $p>0,05$)
- Mesleki ilgisizlik alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü ($r= 0,18$; $p>0,05$)
- Öğretmenlik mesleki gelişime açıklık alt boyutu arasında orta düzeyde negatif yönlü ($r= -0,33$; $p>0,05$) ilişkileri söz konusu olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu bulgulardan yola çıkarak ortaöğretim öğretmenlerinin öğrenmenin doğasına ilişkin tutumları olumlu oldukça öğrenmeden beklentilerin, öğrenmeye açık olma durumları, öğretmenlik mesleğine değer verme, mesleki tükenmişlikleri ve mesleki ilgisizlik tutumlarının artması beklenmektedir. Öğrenmeye ilişkin kaygıları ve mesleki gelişime açık olma durumlarında ise bir düşüşün beklenmesi söz konusudur. Bir başka ifade ile lise öğretmenlerinin öğrenmenin doğasına ilişkin olumlu tutumlara sahip oldukça öğrenmeden beklentileri, öğrenmeye açık olma, mesleğe değer verme, mesleki tükenmişlikleri ve mesleki ilgisizliklerinin artması söz konusu iken öğrenmeye ilişkin kaygılarının azalması ile birlikte mesleki gelişime kapandıkları şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmenlerin öğrenmeden beklentilere ilişkin tutumları ile

- Öğrenmeye ilişkin kaygı alt boyutu arasında orta düzeyde negatif yönlü ($r=-0,387$; $p>0,05$)
- Öğrenmeye açıklık alt boyutu arasında yüksek düzeyde pozitif yönlü ($r= 0,741$; $p>0,05$)
- Öğretmenlik mesleğine değer verme alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü ($r=0,216$; $p>0,05$)
- Mesleki tükenmişlik alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü ($r= 0,131$; $p>0,05$)
- Mesleki ilgisizlik alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü ($r= 0,16$; $p>0,05$)
- Öğretmenlik mesleki gelişime açıklık alt boyutu arasında orta düzeyde negatif yönlü ($r=-0,434$; $p>0,05$) ilişkileri söz konusu olduğu sonucuna varılmıştır.

Bu bulgulardan hareketle öğretmenlerin öğrenmeden beklentileri arttıkça öğrenmeye açık olma, öğretmenlik mesleğine değer verme, mesleki tükenmişlik ve mesleğe ilgisizliklerinin artması beklenir. Oysaki öğrenmeye ilişkin kaygıları ve mesleki gelişime açık olmaya ilişkin tutumlarının ise azalması beklenir. Bir başka ifade ile lise öğretmenlerinin öğrenmeden beklentileri arttıkça öğrenmeye daha açık oldukları, öğretmenlik mesleğine daha fazla değer verdikleri, mesleki tükenmişlik duygusuna daha fazla kapıldıkları ve mesleğe ilgisizliklerinin arttığı görülmektedir. Ayrıca öğrenmeye ilişkin kaygıları azalmakta ve mesleki gelişime kapandıkları şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmenlerin öğrenmeye ilişkin kaygıları ile

- Öğrenmeye açıklık alt boyutu arasında orta düzeyde negatif yönlü ($r= -0,485$; $p>0,05$)
- Öğretmenlik mesleğine değer verme alt boyutu arasında düşük düzeyde negatif yönlü ($r=-0,104$; $p>0,05$)
- Mesleki ilgisizlik alt boyutu arasında düşük düzeyde negatif yönlü ($r= -0,163$; $p>0,05$)
- Öğretmenlik mesleki gelişime açıklık alt boyutu arasında orta düzeyde pozitif yönlü ($r=0,335$; $p>0,05$) ilişkileri söz konusu olduğu sonucuna varılmıştır.

Yukarıdaki bulgulara göre öğretmenlerin öğrenmeye ilişkin kaygıları arttıkça mesleki gelişime ilişkin tutumları artarken, öğrenmeye açık olma, mesleğe değer verme ve mesleğe ilgisizliklerinin azaldığı şeklinde yorumlanabilir. Bir başka ifade ile öğretmenlerin öğrenmeye ilişkin kaygıları arttıkça öğrenmeye açıklıkları, mesleğe değer vermeleri ve mesleğe ilgisizliklerinin azalması beklenirken, mesleki gelişime daha açık olmaları yönünde de bir beklenti söz konusu olmaktadır.

Öğretmenlerin öğrenmeye açık olma tutumları ile

- Öğretmenlik mesleğine değer verme alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü ($r= 0,247$; $p>0,05$)
- Mesleki ilgisizlik alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü ($r= 0,153$; $p>0,05$)
- Öğretmenlik mesleki gelişime açıklık alt boyutu arasında orta düzeyde negatif yönlü ($r=-0,432$; $p>0,05$) ilişkileri söz konusu olduğu sonucuna varılmıştır.

Söz konusu bu bulgulara göre öğretmenlerin öğrenme açık olma tutumları arttıkça mesleğe değer vermeleri ve mesleğe ilgisiz davranmaları beklenir ve mesleki gelişime açık olma tutumlarının ise azalması beklenir.

Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine değer verme tutumları ile

- Mesleki ilgisizlik alt boyutu arasında orta düzeyde pozitif yönlü ($r=0,505$; $p>0,05$)
- Öğretmenlik mesleki gelişime açıklık alt boyutu arasında düşük düzeyde negatif yönlü ($r=-0,191$; $p>0,05$) ilişkileri söz konusu olduğu sonucuna varılmıştır.

Ortaöğretim öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğine değer verdikçe mesleki ilgisizlikleri artarken mesleki gelişime açık olma durumlarının azaldığı sonucuna varılmıştır.

Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilişkin tükenmişlik tutumları ile öğretmenlik mesleğinde gelişime açıklık alt boyutu arasında düşük düzeyde pozitif yönlü ($r= 0,213$; $p>0,05$) ilişkileri söz konusu olduğu sonucuna varılmıştır. Buna göre mesleki tükenmişlik arttıkça mesleki gelişime açık olma durumlarının da arttığı söylenebilir.

Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ilgisizlikleri ile mesleki gelişime açık olma tutumları arasında düşük düzeyde negatif yönlü ($r= -0,220$; $p>0,05$) ilişkileri söz konusu olduğu sonucuna varılmıştır. Düşük düzeyde de olsa öğretmenlerin mesleğe ilgisizlikleri arttıkça mesleki gelişime daha kapalı olma eğilimde oldukları şeklinde yorumlanabilir.

BÖLÜM V

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen verilerden hareketle varılan sonuçlar ve bu sonuçlardan hareketle geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Ortaöğretim öğretmenlerinin öğrenme ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelendiği bu araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki sonuçlara varılmıştır.

5.1.1. Öğretmenlerin Tutumlarında Cinsiyet Açısından Sonuçlar

Ortaöğretim öğretmenlerinin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları incelendiğinde yapılan istatistiki analizler sonucunda öğrenmenin doğası, öğrenmeye ilişkin beklentiler, öğrenmeye açıklık, öğrenmeye ilişkin kaygı, öğretmenlik mesleğine değer verme, mesleki tükenmişlik ve öğretmenlik mesleğine ilgisizlik alt boyutlarında kadın ve erkek öğretmenlerin tutumlarında anlamlı bir fark görülmemiştir.

İlgili literatür incelendiğinde öğretmenliğe ilişkin tutumlarda cinsiyet değişkeninin etkisi ile ilgili farklı sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Bazı araştırmalar öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlar konusunda cinsiyet değişkeninin belirleyici bir etkiye sahip olmadığı yönünde sonuçlar elde ettikleri görülmektedir (Bulut 2009; Başbay, Ünver ve Bümen 2009; Kartal ve Afacan 2012; Kesen ve Polat, 2014; Özkan 2012; Kurbanoglu ve Takunyacı 2012). Buna rağmen sayıları az da olsa bazı çalışmalarda ise öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum puanının kız öğrenciler lehine daha yüksek olduğu görülmektedir (Tanrıöğen, 1997; Terzi ve Tezci 2007; Güneyli ve Aslan 2009; Camadan ve Duysak, 2010; Tural ve Kabadayı, 2014). Bu sonuçlarla birlikte öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ile ilgili erkek öğrenciler lehine yüksek puan elde edilen çalışmalarda görülmektedir (Eraslan ve Çakıcı, 2011; Özben, 2005). Bu araştırmadaki sonuçları ise son zamanlarda öğretmenlik mesleğinde kadın ve erkek öğretmenler arasındaki farklılıkların azaldığı görülmektedir.

Mesleki gelişime açıklık alt boyutunda ise erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre anlamlı düzeyde mesleki gelişime daha açık oldukları görülmektedir. Bu sonucun aday öğretmenler üzerinde yapılan araştırmalarla örtüşmediği görülmektedir (Aşkar ve Erden 1987; Çapa ve Çil 2000; Çiçek Sağlam, 2008; Çetinkaya, 2007; Gürbüz ve Kışoğlu 2007). Durmuşoğlu, Yanık ve Akkoyunlu (2009) tarafından yapılan çalışmada da kız öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarının erkek öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Semerci ve Semerci (2004) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin cinsiyet değişkeni bakımından öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarına ilişkin yapılan karşılaştırmada erkek ve kadın öğretmenlerin puan ortalamalarının birbirine çok yakın olduğu ve anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna vardıkları görülmüştür. Yıldırım (2002) tarafından yapılan araştırmada ise kadın öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları erkek öğretmenlere göre daha yüksek çıkmasına karşın aralarındaki farkın anlamlı boyutta olmadığı görülmüştür. Bu durum, öğretmenlik mesleğine başlamadan önceki tutumun mesleğe başladıktan sonra değiştiği sonucunu ortaya koymaktadır. Meslek öncesindeki aşırı beklentilerin mesleğe başladıktan sonra karşılanamaması ya da karşılanması bu tutum değişikliğinde etkili olduğu söylenebilir. Ayrıca meslek sürecinde kadın öğretmenlerin mesleki sorumlulukları yanında özellikle aile, sosyal ve çevresel etkenlerden dolayı bu sonucun meydana gelmesinde etkili olabileceği düşünülmektedir.

5.1.2. Öğretmenlerin Tutumlarında Kıdemleri Açısından Sonuçlar

Öğretmenlerin kıdemleri açısından öğrenmeye ilişkin kaygı alt boyutundaki tutumlarının anlamlı olmadığı görülmüştür. Mesleğe ilgisizlik boyutunda ise 21 yıl ve üstü kıdeme sahip öğretmenlerin, 6-15 yıl arasında kıdeme sahip öğretmenlere göre anlamlı düzeyde daha yüksek mesleki ilgisizliğe sahip oldukları sonucuna varılmıştır. Ancak Kuyumcu (2019)'nın Kars ili ve köylerinde görev yapan 128 öğretmen üzerinde yaptığı araştırmada 0-5 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin mesleki tükenmişlik ve ilgisizlik boyutu algılarının 11-15 yıl kıdeme sahip öğretmenlerin algılarından daha yüksek çıktığı görülmektedir. Kuyumcu'nun sonuçları ile bu araştırmanın öğretmenlerin kıdemleri açısından örtüşmemesi incelenen örneklemin bölge farklılığından kaynaklandığı düşünülmektedir. Genel anlamda öğretmenlere mesleki süreçte yeterli düzeyde motivasyonun sağlanamadığı ve bunun da mesleki tükenmişlikle birlikte mesleğe ilgisizlikle sonuçlandığı düşünülmektedir.

Öğrenmeden beklentilere ve öğrenmeye açıklığa ilişkin tutumlarda ise 1-5 yıl ile 6-10 yıl arasında kıdeme sahip olan öğretmenlerin, 11 yıl ve üstü kıdeme sahip olan öğretmenlerden anlamlı düzeyde daha fazla öğrenmeden beklenti içerisinde oldukları ve öğrenmeye daha açık oldukları görülmüştür. Bu sonuçtan hareketle meslekteki kıdemin artması beraberinde öğrenme isteksizliğini artırdığı görülmektedir. Yaman, Yazar (2014)'ın yaptıkları araştırma sonuçları da kıdemleri 6- 10 yıl arasında olan öğretmenlerin daha yüksek kıdeme sahip olan öğretmenlere oranla yaşam boyu öğrenmeye daha çok olumlu tutum sahibidirler. Yaşam boyu öğrenmeyi bir anlamda sürekli öğrenme isteğinin devam etmesi olarak kabul edebileceğimize göre, bu sonucun, yapılan bu araştırmanın sonucuyla örtüştüğünü ifade edebiliriz. Ayrıca, Murathan (2014)'ın ve İpek (2015)'in yaptıkları çalışmalarda da elde edilen bulguların bu çalışmamızda elde edilen sonucu desteklediği görülmektedir. Bu sonuçtan hareketle, öğretmenlik mesleğine yeni başlamanın ve mesleki bilgiye daha çok ihtiyaç hissetmenin öğretmenlerde azim ve motivasyon sağlamış olmasının etkili olabileceği düşünülmektedir. Kıdem artsa da öğretmenlik mesleğinde gelişmelerin sürekli takip edilmesi bir anlamda mesleki sorumluluk olduğundan öğretmenlerin öğrenmeye daha açık olmaları gerekmektedir. Ayrıca mesleki kıdem arttıkça öğrenmeye açıklık puanının düşüyor olması öğretmenlerin mesleki çalışma şartlarının iyileştirilmesi gerektiği düşüncesini gündeme getirmektedir.

Araştırmanın elde edilen bir başka sonucuna göre öğretmenlik kariyerinin ortalarına kadar öğretmenlik mesleğine değer verme azalırken mesleki gelişime açıklık artmakta ve kariyerine sonuna doğru değer verme artarken mesleki gelişime açıklık azalmaktadır. Bu veriler doğrultusunda denilebilir ki, öğretmenlerin kariyerlerinin sonuna doğru değer verme tutumlarının artması sahip olunan statünün kaybedilmesi endişesinden kaynaklanmaktadır. Mesleki gelişime açıklık tutumlarının ilk yıllarda yüksek olması, meslekte yeni olmanın verdiği heyecan, sahiplenme ve genel anlamda üst sosyal statüye erişmiş olma ayrıcalığından kaynaklanmakta iken mesleğin sonuna doğru ise bu ayrıcalığın kaybediliyor olmasının verdiği endişeden kaynaklanabileceği düşünülmektedir.

5.1.3. Öğretmenlerin Tutumlarında Mezun Oldukları Yükseköğretim Kurumları Açısından Sonuçlar

Mezun olunan yükseköğretim kurumu açısından öğretmenlerin öğrenmeye ilişkin kaygılarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuç; Kara, İzci ve Ulutaş (2011) tarafından ilköğretim öğretmenlerinin öğretmenlik mesleğini etkileyen faktörlere yönelik görüşlerini inceledikleri çalışmada elde edilen verilerle desteklendiği görülmektedir.

Fen- edebiyat fakültesi ve Eğitim fakültesi mezunu öğretmenlerin eğitim enstitüsü mezunu öğretmenlerden anlamlı düzeyde öğretmenlik mesleğine daha fazla değer verdikleri görülmüştür. Bu durumun eğitim enstitüsü mezunu öğretmenlerin emeklilik zamanlarının yaklaşmış olmasından dolayı mesleğe ilişkin oluşan duygusal bağın zayıflığından kaynaklanıyor olabileceği düşünülmektedir. Cemaloğlu, Erdemoğlu Şahin (2007)'in yaptıkları araştırma sonucunda elde ettikleri verilere göre; Öğretmenlerin yaşları ile tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı ilişki bulunmuş, yaş arttıkça mesleğe karşı duyarsızlaşma ve tükenmişlik düzeyinin de arttığı görülmüştür. Tükenmişlik ve mesleğe karşı duyarsızlaşmayı değer algısının oluşmasındaki önemini göz önüne aldığımızda Cemaloğlu, Erdemoğlu Şahin'in yaptıkları çalışmada elde ettikleri bu sonuç, çalışmamızda elde edilen veriler doğrultusunda yapılan yorumu desteklemektedir.

Eğitim enstitüsü mezunu öğretmenlerin diğer fakültelerden mezun olan öğretmenlere kıyasla öğrenmenin doğasına, öğrenmeden beklentilerine ilişkin tutumlarının daha yüksek olduğu, mesleki gelişime ve öğrenmeye daha açık oldukları görülmüştür.

5.1.4. Öğretmenlerin Tutumlarında Eğitim Düzeyleri Açısından Sonuçlar

Lisans ve yüksek lisans düzeyinde mezun olan öğretmenlere kıyasla doktora mezunu ortaöğretim öğretmenlerinin mesleki gelişime daha açık oldukları, öğrenmenin doğasına ve öğrenmeden beklentilere ilişkin tutumlarının daha olumlu olduğu görülmüştür. Bu durum, eğitim düzeyinin yükselmesinin beraberinde öğretmenlere kazandırdığı hızlı adaptasyon sağlama özelliği sayesinde, eğitim, öğrenme ve öğretim alanındaki değişmelere ve hızla devam eden yeniliklere kolay uyum sağlayabilmeleri olarak açıklanabilir. Öğretmenlik mesleğinde duyuşsal özellik önemli olduğu kadar, bilgi sahibi olma özellikle bilginin hızla arttığı ve aynı hızla değiştiği günümüz dünyasında öğrenmeye sürekli açık olma özelliği çok daha önemli olmuştur. Hayat boyu öğrenmenin bir yolu da sürekli öğrenci olmaktan geçmektedir. Bu durumda eğitim düzeyinin devam ediyor olmasının, öğrenen birey modelinin de sürdürülmesi olduğu kabul edilebilir.

5.1.5. Öğretmenlerin Tutumlarında İş Doyum Düzeyleri Açısından Sonuçlar

İş doyum düzeyleri açısından, öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum puanları arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmüştür.

Orta ve yüksek düzeyde iş doyumuna sahip öğretmenler düşük iş doyumuna sahip öğretmenlere kıyasla öğrenmenin doğasına ilişkin tutumları, öğrenmeden beklentileri ve öğrenmeye açık olma tutumlarının daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Düşük iş doyumuna sahip olan öğretmenlerin diğer öğretmenlere kıyasla öğretmenlik mesleğine daha fazla değer verdikleri ve mesleki gelişime daha açık oldukları sonucuna varılmıştır.

İş doyumunu yüksek öğretmenler diğer öğretmenlere kıyasla öğrenmeye ilişkin kaygılarının daha az olduğu ve öğretmenlik mesleğine de daha az ilgi gösterdikleri görülmüştür.

5.1.6. Öğrenmeye İlişkin Tutumlar ile Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlar Arasındaki İlişkiye Yönelik Sonuçlar

Ortaöğretim öğretmenlerinin öğrenmeye ilişkin tutumlarının alt boyutları ile öğretmenlik mesleğine ilişkin alt boyutları arasındaki ilişki incelendiğinde aşağıdaki model ortaya çıkmıştır.

Şekilde 1’de görüldüğü gibi;

- Öğrenmenin doğasına ilişkin tutum arttıkça öğrenmeye ilişkin beklentiler, öğrenmeye açık olma, öğretmenlik mesleğine değer verme, mesleki tükenmişlik ve mesleki ilgisizliğin arttığı;
- Öğretmenlerin Öğrenmeye ilişkin beklentileri arttıkça öğrenmeye açık olma durumları, mesleğe değer verme, mesleki tükenmişlikleri ve mesleki ilgisizliklerinin de arttığı;
- Öğretmenlerin öğrenmeye açık olmaya ilişkin tutumu arttıkça mesleğe değer verme, mesleki tükenmişlikleri ve mesleki ilgisizlikleri de arttığı;
- Öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine değer verme tutumu arttıkça mesleki ilgisizliklerinin de arttığı görülmektedir.

Diğer taraftan ortaöğretim öğretmenlerinin öğrenmenin doğasına ilişkin tutumu, öğrenmeden beklentileri, öğrenmeye açık olma durumları ve öğretmenlik mesleğine değer verme tutumu arttıkça öğrenmeye ilişkin kaygıları ve mesleki gelişime açık olma durumlarının da azaldığı görülmektedir.

5.2. Öneriler

2019-2020 birinci yarıyılında Malatya Merkez ilçelerinde ortaöğretim öğretmenlerinin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının araştırıldığı bu çalışmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

5.2.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

Araştırmanın sonuçlarından hareketle uygulayıcılara yönelik öneriler aşağıda ifade edilmiştir:

- Eğitimde hedeflenen öğrenme niteliğinin artırılması dolayısıyla öğretme niteliğinin de artırılması için öğretmenlerin öğretmenlik mesleğine ve öğrenmeye ilişkin tutumlarının olumlu şekilde artırılmasına yönelik bir devlet politikasının geliştirilmesi gerekmektedir. Elde edilen sonuçlara göre alt boyutlarda yapılan olumlu bir gelişmenin diğer alt boyutları da olumlu şekilde etkilenecektir. Bu açıdan bakıldığında, öğretmenlik mesleğinin kanununun çıkarılması mesleğin önemini ve statüsünü olumlu etkileyeceğinden öğretmenlerin tutumlarının da kaçınılmaz bir şekilde olumlu yönde artacağı görülecektir. Bir başka ifade ile çeşitli alt boyutlardaki tutumlar birbirilerine bağımlı bir şekilde bir bütün oluşturmaktadırlar.

- Milli Eğitim Bakanlığının 2023 Vizyon Belgesinde de belirtildiği gibi (MEB, 2019) öğrenme hedefine varılan her bilginin, becerinin ve tutumun kalıcılığının sağlanması amaçlanmaktadır. Böylece öğretmenlerin olumlu davranışları ödüllendirilerek öğretmenlerin mesleklerinin daha etkin bir şekilde icra etmeleri ve mesleklerini sahiplenmeleri desteklenmelidir.

- Tüm kademelerde görev yapan öğretmenlerin, göreve başlarken ve görev süreleri boyunca belli aralıklarla öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının tespit edilerek, öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin olumsuz tutumlarının giderilebilmesi gerekir.

- Öğretmenlerin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının daha da iyileştirilmesi amacıyla, her eğitim-öğretim yılının sonunda ya da başında yapılan seminer dönemi çalışmaları ile öğretmenlerin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin görüşleri alınmalı ve değerlendirilmelidir. Buna yönelik olarak yıl boyunca devam edecek uzman konuklarla küçük grup tartışmaları gibi eylem planları düzenlenmelidir. Üniversite ile işbirliği eylem planının geliştirmesi gerekir.

- Çağımızda bilimsel ve teknolojik gelişmelerle birlikte sosyolojik ve psikolojik anlamda değişen insan ilişkilerinde oldukça önemli bir etken haline gelen, öğrenme ve öğretmenlik mesleği hakkında bilgilendirici çalışmaların belli aralıklarla tüm öğretmenlere hizmet içi eğitim yoluyla verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

- Son zamanlarda atanan genç öğretmenlerinin öğrenmenin doğasına, öğrenmeden beklentilerine, mesleki gelişmelere açıklık ve öğrenmeye açıklık boyutlarına ilişkin tutumlarının geliştirilmesine yönelik çeşitli faaliyetler düzenlenmelidir. Öğretmenlik mesleğinin değerini, statüsünü ve geleceği şekillendirme gücünü genç öğretmenlere özümsetecek geniş katılımlı sosyal ve kültürel etkinliklerin yapılmasının yukarıdaki tutum boyutlarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

- Lisan, yüksek lisans ve doktora mezunu öğretmenlerin tutumları dikkate alındığında öğretmenlerin akademik çalışmalara yönlendirilmelerinin olumlu yönde tutum geliştirmelerini sağladığı görülmüştür. Bu nedenle her ilde bulunan üniversitelerin belirli bir kontenjanını meslekteki öğretmenlerin akademik çalışmalarına ayırmasının eğitim niteliğini artıracığı düşünülmektedir. Bu anlamda MEB'in başlatmış olduğu akademik çalışma yapan öğretmenlere yönelik ek hizmet puanının verilmesinin olumlu etki yaptığı ancak bunun verilmekte olan artırımlı ek ders ücreti hususunda da daha fazla artırılarak desteklenmesi durumunda daha da teşvik edici olabileceği önerilir.

5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Araştırmanın sonuçlarından hareketle araştırmacılara yönelik öneriler aşağıda ifade edilmiştir:

- Bu araştırma Malatya ili merkez ilçelerindeki liselerde görev yapan öğretmenler üzerinde yapılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığının 2023 Vizyon Belgesinde de belirtildiği gibi (MEB, 2019) bölgesel farklılıkların araştırılarak, sosyo kültürel farklılıkların öğretmen tutumları üzerindeki etkilerinin incelenmesi önerilir.

- Lise öğretmenlerinin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin sahip oldukları tutumlarının öğrencilerin akademik ve sosyal yönleri üzerindeki etkilerini ve öğrenmeye dönük tutumlarını nasıl etkilediği ile ilgili araştırmalar yapılabilir.

- Bu araştırmada lise öğretmenlerinin görüşleri tespit edilmiştir. Benzer çalışmalar okul öncesi, ilkokul ve ortaokul öğretmenleri ile de yapılarak öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin sahip olunan tutumların farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılabilir.

- Öğretmenlerin öğrenme ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının, aile özellikleri, yaşam koşulları, başarı durumları, motivasyon vb. değişkenlerle karşılaştırılarak daha geniş çaplı araştırmalar yapılabilir.

- Bu araştırma liselerde çalışan öğretmenlerin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını belirlemeye yönelik yapılmıştır. Türkiye’ de öğretmenlerin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının birlikte yapıldığı başka bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Buradan hareketle bu araştırmada elde edilen sonuçları genelledebilmek için daha derin ve çok boyutlu çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

- Ortaöğretim öğretmenlerinin öğrenmeye ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının yanı sıra, okul yöneticilerinin ve velilerin de öğrenme ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarını tespit etmeye yönelik araştırmalar yapılarak sonuçları karşılaştırılmalı, okul-öğretmen-öğrenci-veli işbirliği ile daha kaliteli, başarılı nesillerin yetiştirilmesine yönelik düzenlemeler yapılabilir.

- Öğretmenlerin, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının daha da olumlu yönde gelişmesi için, öğretmenlerin tutumlarını etkileyen ekonomik, sosyal, psikolojik, kültürel faktörlerinin incelenmesi önerilir.

KAYNAKÇA

- Alım, M. ve Bekdemir, Ü. (2006). Coğrafya öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Milli Eğitim Dergisi*, 9(32), 263-275.
- Akkoç, H. & Ogan-Bekiroğlu, F. (2006). Relationship between pre-service mathematics teachers' teaching and learning beliefs and their practices, *Proceedings of the 30th International Conference on the Psychology of Mathematics Education (PME30)*, Prague, Czech Republic, 2, 17 - 24.
- Aktürk, A. O. (2012). Öğretmen Adaylarının Öğrenmeye İlişkin Tutumlarının Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etme Nedenlerine ve Akademik Başarılarına Göre İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13(3), 283-297.
- Aşkar, P. ve Erden M. (1987). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği. *Çağdaş Eğitim*, 121, 8-11.
- Arı, E. (2011). *Temel Kavramlar. Öğrenme Öğretme Kuram ve Yaklaşımları*. (1 Baskı). Sevil Büyükalın Filiz (Editör). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Arkonaç, S. (1998). *Psikoloji Zihin Süreçleri Bilimi*. Alfa Basın Dağıtım.
- Aydın, A. (2014). *Sınıf Yönetimi*. Pegem A Yayıncılık.
- Aypay, A. (2011). Öğretme ve Öğrenme Anlayışları Ölçeği'nin Türkiye Uyarlaması ve Epistemolojik İnançlar ile Öğretme ve Öğrenme Anlayışları Arasındaki İlişkiler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(1), 7-29.
- Babadoğan, C. (1992). Öğrenme Stilleri ile İlgili Araştırmaların Taraması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 25(2).
- Barwal, S. K. (2011). Attitude of Secondary School Teachers towards their Teaching Profession. *International Journal of Education and Allied Sciences*, 3(1), 63-68.
- Başbay, M., Ünver, G. & Bümen, N. T. (2009). Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları: Boylamsal Bir Çalışma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 59(59), 345- 366.
- Baykara-Pehlivan, K. (2010). Öğretmen Adaylarının Öğrenme Stilleri ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine bir Çalışma. *İlköğretim Online*, 9(2), 749-763.

- Baysal, A.C. (1980). *Sosyal ve Psikolojide Tutumlar*. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayını.
- Bilgin, H. (1996). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Öğretmenlik Tutumlarının İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Boydak, A. (2001). *Öğrenme Stilleri*. Beyaz Yayınevi.
- Bozdoğan, A. E., Aydın, D. & Yıldırım, K. (2007). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 209-222.
- Bursalıoğlu, Z. (1994). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış*. Pegem Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2010). Bilimsel araştırma yöntemleri (5. baskı). Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (2004). *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı*. (4.bs.). Pegem A Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal Bilimler için Veri Analizi El kitabı*. 20. Baskı. Pegem Akademi.
- Can, G. (1987). Öğretmenlik Meslek Anlayışı Üzerine bir Araştırma. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1).
- Canakay, E. U. (2006). Müzik Teorisi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Geliştirme. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli 26-28 Nisan.
- Camadan, F. & Duysak, A. (2010). Farklı Programlardaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Karşılaştırılması. Rize Üniversitesi Örneği. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(1), 30-42.
- Cemaloğlu, N. & Erdemoğlu Şahin, D. (2007). Öğretmenlerin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *K.Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(2), 465-484.
- Chan, K. W. & Elliott, R. G. (2004). Relational Analysis of Personal Epistemology and Conceptions about Teaching and Learning. *Teaching and Teacher Education*, 20, 817-831.

- Chan, K. W., Tan, J. & Khoo, A. (2007). Pre-Service Teachers' Conceptions about Teaching and Learning: A Closer Look at Singapore Cultural Context. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 35(2), 181–195.
- Çakmak E.K., Akgün Ö.E., Karadeniz Ş., Büyüköztürk Ş. & Demirel, F. (2008). İlköğretim İkinci Kademe ve Lise Öğrencilerinin Ders ve Sınıf Düzeylerine Göre Öğrenme Stratejileri ve Güdülenme Düzeylerinin Belirlenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(1), 1-27.
- Çapa Y. & Çil, N. (2000). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 67–73.
- Çapri, B. & Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutum ve Mesleki Yeterlik İnançlarının Cinsiyet, Program ve Fakültelerine Göre İncelenmesi, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(9), 33-53.
- Çetin, Ş. (2003). *Anadolu Öğretmen Lisesi ve Düz Lise Çıkışlı Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması*. Yayımlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi.
- Çelik, S., Yıldırım, D., Batur, Ö., Çime, E., Çapraz, F. & Kubat, N. (2014). Öğrenci Hemşirelerin Öğrenme Stratejileri ve Stilllerinin Belirlenmesi. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 13(1), 13-27.
- Çelikten, M., Şanal, M. & Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 207-237.
- Çeliköz, N. & Çetin, F. (2004). Anadolu Öğretmen Lisesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarını Etkileyen Etmenler. *Milli Eğitim Dergisi*, 162, 160-167.
- Çiçek Sağlam, A. (2008). Müzik Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 59-69.
- Çetinkaya, R. (2007). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yeterlilik Algıları ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dağ, E. (2010). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları ile Öğretmenlik Mesleğini Tercih Etmelerinde Etkili olan Faktörler Arasındaki İlişki (İzmir Örneği). Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Demirel, Ö. (2012). *Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı*. (19. Baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Demirel, N. & Ünişen, A. (2018). Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(67), 997-1013.
- Demirtaş, H. & Özer, N. (2011). Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlik Algıları ile Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 36(159), 96-111.
- Duman, B. (2008). *Öğrenme Öğretme Kuramları ve Süreç Temelli Öğrenme*. (2. Baskı). Anı Yayıncılık.
- Durmuşoğlu, M. C., Yanık, C. & Akkoyunlu, B. (2009). Türk ve Azeri öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 144-149.
- Ekici, G. (2009). Biyoloji Öz-Yeterlik Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17(1), 111-124.
- Eraslan, L. & Çakıcı, D. (2011). Pedagojik Formasyon Programı Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 9 (2), 427-438.
- Erden, M. & Akman, Y. (2009). Eğitim Psikolojisi Gelişim- Öğrenme – Öğretme (8.Baskı). Arkadaş.
- Erden, M. (2001). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Alkım Yayınları
- Erden, M. & Fidan, N. (1997). *Eğitim Bilimine Giriş*. Alkım Yayınları.
- Erkuş, A., Sanlı, N., Bağlı, M. T. & Güven, K. (2000). Öğretmenliğe ilişkin Tutum Ölçeği Geliştirilmesi. *Eğitim ve Bilim*, 25(116).
- Erkuş, A. (2003). *Psikometri Üzerine Yazılar*. Türk Psikologlar Derneği
- Fidan, N. (1986). *Okulda Öğrenme ve Öğretme Kavramlar İlkeler Yöntemler*. Gül.
- Fidan, N. (1996). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Alkım Yayınları
- Fındıkçı, İ. (1991). Öğretmenlerin Disiplin Konusundaki Tutumları. *Eğitimde Nitelik Geliştirme Eğitimde Arayışlar I. Sempozyumu Bildiri Metinleri*. Kültür Yayınları.
- Garfield, J.C. (1973). Effects of The Child's Social Classes on School Counsellor's Decision Making. *Journal of Counselling Psychology*, 20.

- Gündoğan, N. (2003). Avrupa Birliği'ne Üye Ülkelerde bir İstihdam Politikası Aracı Olarak Yaşam Boyu Öğrenme ve Bazı Örnek Program ve Uygulamalar. *Kamu-İş İş Hukuku ve İktisat Dergisi*, 7(2).
- Güdek, B. (2007). *Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 1. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutumlarının Öğrenciye Ait Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Güneyli A. & Aslan, C. (2009). Evaluation of Turkish prospective teachers' attitudes towards teaching profession (Near East University case). *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 1(1), 313-319.
- Gürbüz, H. & Kışoğlu, M. (2007). Tezsiz Yüksek Lisans Programına Devam Eden Fen-Edebiyat ve Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları (Atatürk Üniversitesi örneği). *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 71-83.
- Gürbüztürk, O. & Genç, S. Z. (2004). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(7), 47-62.
- Gürkan, T. (1993). *İlkokul Öğretmenlerinin Öğretmenlik Tutumlarıyla Benlik Kavramları Arasındaki İlişki*. Sevinç Matbaası.
- Güven, M. & Kürüm, D. (2006). Öğrenme Stilleri ve Eleştirel Düşünme Arasındaki İlişkiye Genel Bir Bakış. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 75-90.
- Hancock, E. S. & Gallard, A. J. (2004). Preservice Science Teachers' Beliefs about Teaching and Learning: The influence of K-12 Field Experiences. *Journal of Science Teacher Education*, 15(4), 281-291.
- Hoy, W.K. & Miskel, C. G. (1991). *Educational Administration: Theory, Research and Practice* (4th ed). McGraw-Hill.
- İpek, S. (2015). *Temel Eğitimde Görev Yapan Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Öz-Yeterlik İnançları ve Mesleki Tutumları (Rize İli Örneği)*. Avrasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.
- İzci, E. & Kara, A. (2010). Fransa'da Eğitim Personelinin Hizmet İçi Eğitimi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(5), 161-168.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1999). *Yeni İnsan ve İnsanlar*. İmge Kitabevi

- Kara, A. (2010). Öğrenmeye İlişkin Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(32), 49-62.
- Kara, A., İzci, E. & Ulutaş, A. (2011). Resmi ve Özel İlköğretim Birinci Kademedede Öğrenim Gören Öğrencilerin Öğrenmeye İlişkin Tutumları. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6(1), 988-1006.
- Kara, A., Tekin, H., Ünişen, A. & İzci, E. (2016). Ortaokul Öğrencilerinin Öğrenmeye İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 56-65.
- Karahan, E. (2003). *Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Tutumları Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karagözoğlu, G. (1987). Yükseköğretime Geçişte Öğretmenlik Mesleğine Yönelme. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 35-46.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (15. Baskı). Nobel Yayın Dağıtım.
- Kartal, T. & Afacan, Ö. (2012). Pedagojik Formasyon Eğitimi Alan Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(24), 76-96.
- Kaya, H. & Akçin, E. (2002). Öğrenme Biçimleri, Stilleri ve Hemşirelik Eğitimi. *Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 6(2), 31-35.
- Kesen, G. & Polat, M. (2014). Eğitim Fakültesi 4. Sınıf Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları: Muş Alparslan Üniversitesi Örneği. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 10(2), 556-578.
- Krull, E., Koni, I. & Oras, K. (2013). Impact on student teachers' conception of learning and teaching from studying a course in educational psychology. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 41(2), 218-231.
- Kurbanoglu, N. İ. & Takunyacı, M. (2012). Lise Öğrencilerinin Matematik Dersine Yönelik Kaygı, Tutum ve Özyeterlik İnançları Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 9(1), 110-130.
- Kuyumcu, E. (2019). *Öğretmenlerin Mesleki Genel Yeterlik Algıları ile Öğretmenlik Mesleklerine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Küçükahmet, L. (1976). *Öğretmen Yetiştiren Kurum Öğretmenlerinin Tutumları*. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Küçükahmet, L. (1997). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Gazi Kitabevi.
- MEB (2019). 2023 Eğitim Vizyonu. <http://2023vizyonu.meb.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 10.09.2020
- Murat, M., Ünişen, A. & Kanadlı, S. (2010). Eğitim Fakültesine Yeni Başlayan Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğini Algılayışları ve Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(33), 226-244.
- Murathan, T. (2014). *Spor Eğitimcilerinin Bilgisayar Destekli Eğitim Algılarının Öğrenmeye İlişkin Tutumları Açısından Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Semerci N. & Semerci Ç. (2004). *Türkiye’de Öğretmenlik Tutumları*. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 137-146.
- Oral, B. (1997). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Görüşleri. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 4, 223.
- Öncü, H. (2004). *Motivasyon. Sınıf Yönetimi*. Nobel Yayınevi.
- Özben, Ş. (2005). Tezsiz Yüksek Lisans Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *DEÜ Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 37-43.
- Özden Y (2000). *Öğrenme ve Öğretme*. Pegem Yayınevi.
- Özdemir, H. (2015). *Hemşirelik Öğrencilerinin Öğrenme Sitilleri ve Psikomotor Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Özder, Y., Konedraı, G. & Zeki, C. P. (2010). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 16(2), 253-275.
- Özer, B. (2001). *Bilgi İşleme Kuramı. Gelişim ve öğrenme*. Editör: Gürhan Can. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi.
- Özkan, H. H. (2012). Öğretmenlik Formasyon Programındaki Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (SDÜ Örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13(2), 29-48.

- Pektaş, M. & Kamer, S. T. (2011). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(4), 829-850.
- Rula L. D. (2006). University Students' Beliefs about Learning English and French in Lebanon. *System*, 34(1), 80-96.
- Sağlam, A. Ç. (2008). Müzik öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5, (1), 59-69.
- Sarı, E. (2005). *Sınıf Yönetimi*. ÜBL Yayınları
- Semerci, N. (2008). Anadolu Öğretmen Lisesi Öğrencilerinin Öğretmenliğe İlişkin Tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Dergisi*, 18(1), 139-157.
- Semerci, N. (2002). Eğitim ve psikoloji. M. Taşpınar (ed.), *Öğretmenlik Mesleği* (ss. 41-62) İçinde. Elazığ Üniversite Kitabevi.
- Schunk, H. D. (2009). *Öğrenme Teorileri Eğitimsel bir Bakış*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Soran, H., Demirci, C. & Atav, E. (1996). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Fen Bilimleri öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi. *II. Ulusal Fen Bilimleri Eğitimi Sempozyumu*, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi.
- Sütçü, M. A. (1997). *Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Öğretmenlik Tutumları*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Sözer, E. (1996). Üniversitelerde Öğrenim Gören Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 7-21.
- Şimşek, H. (2005). Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programına Devam Eden Öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 25-50.
- Tanel, R., Serap, K. Ş. & Zafer, T. (2007). Fizik Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarına Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (22), 1-9.
- Tanrıöğen, A. (1997). Buca Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (8)13, 17-22.
- Temizkan, M. (2008). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Araştırma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (3), 461- 486.

- Terzi, A. R. ve Tezci E. (2007) Necatibey Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 13(4), 593-614.
- Tigheelaar, A., Vermunt, J. D. & Brouwer, N. (2014). Patterns of development in second-career teachers' conceptions of teaching and learning. *Teaching and Teacher Education*, 41, 111-120.
- Tuncer, M., Berkant, H.G. & Dikmen, M. (2017). Sosyal Araştırmalardaki Ölçek Bulgularına Örneklemenin Etkisi. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(11),1-10
- Tural, G. & Kabadayı, Ö. (2014). Pedagogical Formation Program Teacher Candidates' Attitudes Towards the Teaching Profession. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 4(1), 1-12.
- Turgut, M. F. (1992). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları*. Saydam Matbaacılık.
- Ulusoy, A. (2001). *Gelişim ve Öğrenme*. Nobel yayınları.
- Ustaahmetoğlu, E. (2013). Tutumlar. B. Candan (Ed.), *Tüketici Davranışları* (s. 1-25). Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Yayınları.
- Ülgen, G. (1997). *Eğitim Psikolojisi: Kavramlar, İlkeler, Yöntemler, Kuramlar ve Uygulamalar*. 3. Baskı, Alkım Yayınları.
- Wilson, J. H. (2008). Instructor Attitudes Toward Students: Job Satisfaction and Student Outcomes. *College Teaching*, 56(4), 225-229.
- Yaman, F. & Yazar, T. (2014). Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin İncelenmesi (Diyarbakır İli Örneği). *K.Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(4), 1553-1566.
- Yazıcıoğlu, Y. & Erdoğan, S. (2014). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Detay yayıncılık.
- Yetim, A. & Göktaş, Z. (2004). Öğretmenin mesleki ve kişisel nitelikleri. *Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 541-550.
- Yılmaz, B., Yıldız, K. & Yıldız, S. (2016 Ekim). Öğretmen Adaylarının Sınıf Yönetimi Yaklaşımları ve Öğretme Öğrenme Anlayışları. *4. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi*, Dicle Üniversitesi.

Yüksel, S. (2007). Sınıf Ortamında Etkili Öğretmen Davranışları, L. Küçükahmet (Ed.), *Sınıf Yönetimi*, 9.Baskı. Nobel Yayınları.

EKLER

EK 1 - Toplanan Verilerin Normallik Testi Sonuçları

Cinsiyet				
			X	S _n
Öğrenmenin Doğası	Erkek	Çarpıklık	-,097	,135
		Basıklık	-1,005	,268
	Kadın	Çarpıklık	-,088	,151
		Basıklık	-1,123	,301
Öğrenmeye İlişkin Beklentiler	Erkek	Çarpıklık	-,117	,135
		Basıklık	-1,049	,268
	Kadın	Çarpıklık	-,161	,151
		Basıklık	-1,191	,301
Öğrenmeye İlişkin Kaygı	Erkek	Çarpıklık	-,487	,135
		Basıklık	,147	,268
	Kadın	Çarpıklık	-,386	,151
		Basıklık	,020	,301
Öğrenmeye Açıklık	Erkek	Çarpıklık	,139	,135
		Basıklık	-,876	,268
	Kadın	Çarpıklık	,046	,151
		Basıklık	-1,008	,301
Öğretmenlik Mesleğine Değer Verme	Erkek	Çarpıklık	-,225	,135
		Basıklık	,328	,268
	Kadın	Çarpıklık	-,532	,151
		Basıklık	,942	,301
Mesleki Tükenmişlik	Erkek	Çarpıklık	,075	,135
		Basıklık	,440	,268
	Kadın	Çarpıklık	-,272	,151
		Basıklık	,517	,301
Öğretmenlik Mesleğine İlgisizlik	Erkek	Çarpıklık	,038	,135
		Basıklık	-,125	,268
	Kadın	Çarpıklık	,707	,151
		Basıklık	,600	,301
Mesleki Gelişime Açıklık	Erkek	Çarpıklık	,061	,135
		Basıklık	-,918	,268
	Kadın	Çarpıklık	,194	,151
		Basıklık	-,838	,301
Kıdem				
Öğrenmenin Doğası	1-5 yıl	Çarpıklık	-,304	,208
		Basıklık	-,976	,413
	6-10 yıl	Çarpıklık	-,052	,202
		Basıklık	-1,068	,401
	11-15 yıl	Çarpıklık	,110	,237
		Basıklık	-1,075	,469
	16-20 yıl	Çarpıklık	-,070	,226
		Basıklık	-,845	,449
	21 yıl ve daha fazla	Çarpıklık	-,133	,254
		Basıklık	-1,260	,503

Öğrenmeye İlişkin Beklentiler	1-5 yıl	Çarpıklık	-,475	,208
		Basıklık	-,694	,413
	6-10 yıl	Çarpıklık	-,250	,202
		Basıklık	-1,167	,401
	11-15 yıl	Çarpıklık	-,104	,237
		Basıklık	-,946	,469
	16-20 yıl	Çarpıklık	,275	,226
		Basıklık	-1,086	,449
	21 yıl ve daha fazla	Çarpıklık	,062	,254
Öğrenmeye İlişkin Kaygı		Basıklık	-1,462	,503
	1-5 yıl	Çarpıklık	,069	,208
		Basıklık	-,005	,413
	6-10 yıl	Çarpıklık	-,704	,202
		Basıklık	,391	,401
	11-15 yıl	Çarpıklık	-,687	,237
		Basıklık	,271	,469
	16-20 yıl	Çarpıklık	-,520	,226
		Basıklık	,587	,449
Öğrenmeye Açıklık	21 yıl ve daha fazla	Çarpıklık	-,323	,254
		Basıklık	-,424	,503
	1-5 yıl	Çarpıklık	-,082	,208
		Basıklık	-,982	,413
	6-10 yıl	Çarpıklık	-,097	,202
		Basıklık	-1,071	,401
	11-15 yıl	Çarpıklık	,339	,237
		Basıklık	-,623	,469
	16-20 yıl	Çarpıklık	,243	,226
Öğretmenlik Mesleğine Değer Verme		Basıklık	-,701	,449
	21 yıl ve daha fazla	Çarpıklık	,267	,254
		Basıklık	-,812	,503
	1-5 yıl	Çarpıklık	-,439	,208
		Basıklık	,319	,413
	6-10 yıl	Çarpıklık	-,244	,202
		Basıklık	,231	,401
	11-15 yıl	Çarpıklık	-,408	,237
		Basıklık	,992	,469
Mesleki Tükenmişlik	16-20 yıl	Çarpıklık	-,285	,226
		Basıklık	1,051	,449
	21 yıl ve daha fazla	Çarpıklık	-,223	,254
		Basıklık	,043	,503
	1-5 yıl	Çarpıklık	,147	,208
		Basıklık	,233	,413
	6-10 yıl	Çarpıklık	-,417	,202
		Basıklık	,981	,401
	11-15 yıl	Çarpıklık	,155	,237
		Basıklık	,106	,469
	16-20 yıl	Çarpıklık	-,175	,226
		Basıklık	-,264	,449

	21 yıl ve daha fazla	Çarpıklık	-,113	,254
		Basıklık	1,963	,503
Öğretmenlik Mesleğine İlgisizlik	1-5 yıl	Çarpıklık	,141	,208
		Basıklık	,295	,413
	6-10 yıl	Çarpıklık	,672	,202
		Basıklık	,314	,401
	11-15 yıl	Çarpıklık	,497	,237
		Basıklık	,209	,469
	16-20 yıl	Çarpıklık	,170	,226
		Basıklık	-,176	,449
	21 yıl ve daha fazla	Çarpıklık	,016	,254
		Basıklık	,093	,503
Mesleki Gelişime Açıklık	1-5 yıl	Çarpıklık	,148	,208
		Basıklık	-1,079	,413
	6-10 yıl	Çarpıklık	,213	,202
		Basıklık	-,711	,401
	11-15 yıl	Çarpıklık	-,031	,237
		Basıklık	-,921	,469
	16-20 yıl	Çarpıklık	,014	,226
		Basıklık	-,811	,449
	21 yıl ve daha fazla	Çarpıklık	,041	,254
		Basıklık	-1,216	,503
Mezun olunan yükseköğretim kurumu				
Öğrenmenin Doğası	Eğitim Fakültesi	Çarpıklık	-,268	,137
		Basıklık	-,917	,272
	Eğitim Enstitüsü	Çarpıklık	,967	,333
		Basıklık	1,337	,656
	Fen Edebiyat Fak.	Çarpıklık	-,161	,186
		Basıklık	-,912	,369
	Diğer	Çarpıklık	,068	,347
		Basıklık	-1,407	,681
Öğrenmeye İlişkin Beklentiler	Eğitim Fakültesi	Çarpıklık	-,323	,137
		Basıklık	-,859	,272
	Eğitim Enstitüsü	Çarpıklık	1,304	,333
		Basıklık	3,178	,656
	Fen Edebiyat Fak.	Çarpıklık	-,245	,186
		Basıklık	-1,306	,369
	Diğer	Çarpıklık	,142	,347
		Basıklık	-,707	,681
Öğrenmeye İlişkin Kaygı	Eğitim Fakültesi	Çarpıklık	-,488	,137
		Basıklık	,195	,272
	Eğitim Enstitüsü	Çarpıklık	-,115	,333
		Basıklık	,264	,656
	Fen Edebiyat Fak.	Çarpıklık	-,425	,186
		Basıklık	,089	,369
	Diğer	Çarpıklık	-,827	,347
		Basıklık	,169	,681
Öğrenmeye Açıklık	Eğitim Fakültesi	Çarpıklık	,009	,137

		Basıklık	-,893	,272
	Eğitim Enstitüsü	Çarpıklık	,775	,333
		Basıklık	2,090	,656
	Fen Edebiyat Fak.	Çarpıklık	,051	,186
		Basıklık	-1,153	,369
	Diğer	Çarpıklık	,158	,347
		Basıklık	-,786	,681
Öğretmenlik Mesleğine Değer Verme	Eğitim Fakültesi	Çarpıklık	-,614	,137
		Basıklık	,788	,272
	Eğitim Enstitüsü	Çarpıklık	-,028	,333
		Basıklık	,008	,656
	Fen Edebiyat Fak.	Çarpıklık	-,221	,186
		Basıklık	,764	,369
	Diğer	Çarpıklık	,114	,347
Mesleki Tükenmişlik		Basıklık	,249	,681
	Eğitim Fakültesi	Çarpıklık	-,202	,137
		Basıklık	,567	,272
	Eğitim Enstitüsü	Çarpıklık	,661	,333
		Basıklık	,331	,656
	Fen Edebiyat Fak.	Çarpıklık	-,149	,186
		Basıklık	,532	,369
Öğretmenlik Mesleğine İlgisizlik	Diğer	Çarpıklık	,194	,347
		Basıklık	-,321	,681
	Eğitim Fakültesi	Çarpıklık	,467	,137
		Basıklık	,438	,272
	Eğitim Enstitüsü	Çarpıklık	,090	,333
		Basıklık	-,707	,656
	Fen Edebiyat Fak.	Çarpıklık	,170	,186
Mesleki Gelişime Açıklık		Basıklık	-,064	,369
	Diğer	Çarpıklık	,125	,347
		Basıklık	-,978	,681
	Eğitim Fakültesi	Çarpıklık	,287	,137
		Basıklık	-,766	,272
	Eğitim Enstitüsü	Çarpıklık	-,773	,333
		Basıklık	-,095	,656
Öğrenmenin Doğası	Fen Edebiyat Fak.	Çarpıklık	,181	,186
		Basıklık	-,910	,369
	Diğer	Çarpıklık	-,237	,347
		Basıklık	-,447	,681
	Eğitim düzeyi			
	Lisans	Çarpıklık	-,178	,123
		Basıklık	-1,015	,246
Öğrenmeye İlişkin Beklentiler	Yüksek Lisans	Çarpıklık	,005	,185
		Basıklık	-1,103	,367
	Doktora	Çarpıklık	,729	,481
		Basıklık	-,002	,935
	Lisans	Çarpıklık	-,208	,123
		Basıklık	-,987	,246

	Yüksek Lisans	Çarpıklık	-,042	,185
		Basıklık	-1,424	,367
	Doktora	Çarpıklık	,798	,481
		Basıklık	,124	,935
Öğrenmeye İlişkin Kaygı	Lisans	Çarpıklık	-,485	,123
		Basıklık	,160	,246
	Yüksek Lisans	Çarpıklık	-,396	,185
		Basıklık	,174	,367
	Doktora	Çarpıklık	-,660	,481
		Basıklık	,708	,935
Öğrenmeye Açıklık	Lisans	Çarpıklık	,116	,123
		Basıklık	-,964	,246
	Yüksek Lisans	Çarpıklık	,060	,185
		Basıklık	-,953	,367
	Doktora	Çarpıklık	,273	,481
		Basıklık	,494	,935
Öğretmenlik Mesleğine Değer Verme	Lisans	Çarpıklık	-,502	,123
		Basıklık	,894	,246
	Yüksek Lisans	Çarpıklık	,044	,185
		Basıklık	-,160	,367
	Doktora	Çarpıklık	-,605	,481
		Basıklık	-,295	,935
Mesleki Tükenmişlik	Lisans	Çarpıklık	-,017	,123
		Basıklık	,404	,246
	Yüksek Lisans	Çarpıklık	-,062	,185
		Basıklık	,736	,367
	Doktora	Çarpıklık	-,704	,481
		Basıklık	-,008	,935
Öğretmenlik Mesleğine İlgisizlik	Lisans	Çarpıklık	,406	,123
		Basıklık	,425	,246
	Yüksek Lisans	Çarpıklık	,238	,185
		Basıklık	-,490	,367
	Doktora	Çarpıklık	,203	,481
		Basıklık	-,977	,935
Mesleki Gelişime Açıklık	Lisans	Çarpıklık	,161	,123
		Basıklık	-,869	,246
	Yüksek Lisans	Çarpıklık	,121	,185
		Basıklık	-,955	,367
	Doktora	Çarpıklık	-,413	,481
		Basıklık	-,814	,935
İş doyum düzeyi				
Öğrenmenin Doğası	Düşük	Çarpıklık	,819	,299
		Basıklık	-,134	,590
	Orta	Çarpıklık	-,408	,147
		Basıklık	-,697	,292
	Yüksek	Çarpıklık	,039	,155
		Basıklık	-1,245	,308
Öğrenmeye İlişkin Beklentiler	Düşük	Çarpıklık	,563	,299

		Basıklık	-,489	,590
	Orta	Çarpıklık	-,227	,147
		Basıklık	-1,027	,292
	Yüksek	Çarpıklık	-,173	,155
		Basıklık	-1,126	,308
Öğrenmeye İlişkin Kaygı	Düşük	Çarpıklık	-,339	,299
		Basıklık	1,611	,590
	Orta	Çarpıklık	-,399	,147
		Basıklık	,090	,292
	Yüksek	Çarpıklık	-,565	,155
		Basıklık	-,046	,308
Öğrenmeye Açıklık	Düşük	Çarpıklık	,722	,299
		Basıklık	,055	,590
	Orta	Çarpıklık	-,017	,147
		Basıklık	-,877	,292
	Yüksek	Çarpıklık	,095	,155
		Basıklık	-1,017	,308
Öğretmenlik Mesleğine Değer Verme	Düşük	Çarpıklık	-,104	,299
		Basıklık	-,528	,590
	Orta	Çarpıklık	-,436	,147
		Basıklık	,969	,292
	Yüksek	Çarpıklık	-,418	,155
		Basıklık	,617	,308
Mesleki Tükenmişlik	Düşük	Çarpıklık	-,171	,299
		Basıklık	,050	,590
	Orta	Çarpıklık	,254	,147
		Basıklık	,437	,292
	Yüksek	Çarpıklık	-,444	,155
		Basıklık	,931	,308
Öğretmenlik Mesleğine İlgisizlik	Düşük	Çarpıklık	-,227	,299
		Basıklık	,072	,590
	Orta	Çarpıklık	,087	,147
		Basıklık	-,007	,292
	Yüksek	Çarpıklık	,875	,155
		Basıklık	1,014	,308
Mesleki Gelişime Açıklık	Düşük	Çarpıklık	-,280	,299
		Basıklık	-,138	,590
	Orta	Çarpıklık	,214	,147
		Basıklık	-,748	,292
	Yüksek	Çarpıklık	,204	,155
		Basıklık	-1,019	,308

EK 2 – Araştırma İçin Valilik İzni

T.C.
MALATYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 61316475-44-E.15381347
Konu : Anket Uygulama İzin Onayı
(Ferat DALAMAN)

27.08.2019

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : MEB. Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 22.08.2017 tarih ve 12607291 sayılı 2017/25 Genelgesi.

İnönü Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 07.08.2019 tarih ve 50235129-300 E.15596 sayılı yazılarında, Üniversitenin Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Programları ve Öğretim Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Ferat DALAMAN'ın Prof. Dr. Ahmet KARA danışmanlığında "Ortaöğretim Öğretmenlerinin Öğrenmeye ve Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Malatya İli Örneği)" konulu anket çalışmasını ilimiz Yeşilyurt ve Battalgazi ilçelerinde görev yapan ortaöğretim öğretmenlerine uygulamayı talep etmekte olup, Anket-Tez Araştırma ve Değerlendirme Komisyonumuz, 21/08/2019 tarihinde yapılan toplantıda; ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek şekilde, denetimleri ilgili okul müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmek üzere, derslerin aksatılmaması kaydıyla, gönüllülük esasına göre anket uygulamasını ilgi genelge gereği uygun görmüş olup, Müdürlüğümüzce de uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Erhan PELİTOĞLU
İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

OLUR
27.08.2019

Ali DEMİR
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdür V.

Adres:
Elektronik Ağ: malatya.meb.gov.tr
e-posta: ortaogretim44@meb.gov.tr

Bilgi için: ortaogretim şubesi
Tel: 0 (422) 280 45 06
Faks: 0 (422) 280 45 49

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 785a-fa14-3633-a00d-f6ec kodu ile teyit edilebilir.

EK 3 – MEB İzin Formu

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİNE

02/08/2019

BAŞVURU NO	201908023199009765
ÜNİVERSİTE ADI	İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
ENSTİTÜ ADI	Eğitim Bilimleri
BÖLÜM ADI	
ÜNVAN	Öğrenci
TC KİMLİK NUMARASI	
KONU	Ortaöğretim Öğretmenlerinin Öğrenmeye ve Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Malatya İli Örneği)
ARAŞTIRMA TÜRÜ	Yüksek Lisans Tezi
ÖRNEKLEM GRUBU	Öğretmen,
KAPSAMI	Okul/Kurum,
İLLER	MALATYA
KURUM TÜRLERİ	Resmi Anadolu Lisesi, Resmi Fen Lisesi, Resmi İmam - Hatip Anadolu Lisesi, Resmi Meslekî ve Teknik Anadolu Lisesi, Resmi Çok Programlı Anadolu Lisesi, Resmi Güzel Sanatlar Lisesi, Resmi Spor Lisesi,
İLETİŞİM BİLGİLERİ	

Yukarıda bilgileri bulunan proje uygulamaları için Milli Eğitim Bakanlığından gerekli izinlerin alınması hususunda gereğini bilgilerinize arz ederim.

Ek listesi

EK 4: Öğrenmeye İlişkin Tutum Ölçeği

Değerli Öğretmenim,

Aşağıda öğrenmeye ilişkin çeşitli ifadeler verilmiştir. Söz konusu ifadeye hangi oranda katılıyorsanız, lütfen karşısındaki ilgili sütunu “X” ile işaretleyiniz. Bu araştırma tamamen bilimsel amaç taşımaktadır, vereceğiniz samimi ve eksiksiz cevaplardan dolayı teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Ahmet KARA – Ferat DALAMAN

	Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Fikrim Yok	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1-Zeki olanlar daha rahat öğrenirler					
2- Öğrendiklerimi çabuk unutmam beni tedirgin ediyor					
3- Yeni konular öğrendikçe düşüncelerim farklılaşmaktadır					
4- Çalışmayı sevmeyişimden öğrenmek istemiyorum					
5- Öğrenme ömür boyu devam eder					
6- Öğrenmek zor iştir, yeni şeyler öğrenirken zorlanıyorum					
7- Öğrendiklerim hayata bakış açımı değiştiriyor					
8- Zorunlu değilse, öğrenmek istemem					
9- Öğrenmede zekâ önemlidir					
10- Öğrenirken çok zaman kaybetmem beni olumsuz etkilemektedir					
11- Şimdiye kadar çok şey öğrendim ama faydasını hiç görmedim					
12- Zor olan konuları öğrenmek bana zevk veriyor					
13- Ne öğrenirsem 30 yaşına kadar öğrenirim					
14- Yeni konular anlatılırken rahatsızlık duyuyorum					
15- Hayatta karşılaşılan problemlerle ilgili etkili ve doğru karar verebilmek için sürekli öğrenmek gerekir					
16- Yeni bir konuyu öğrenirken zorlanmıyorum					
17- Öğrenme ölüme kadar devam eden bir süreçtir					
18- Yeni konular öğrenirken konsantrasyon sorunu yaşıyorum					
19- Yeni şeyler öğrenerek insanlarla iletişimi geliştirmek istiyorum					
20- Sürekli yeni şeyler öğrenmekten yoruldum					
21- Her insanın öğrenme kapasitesi farklıdır					
22- Dikkatimi yoğunlaştıramamam beni rahatsız ediyor					
23- Yeni şeyler öğrenmek yaptığım işlerde başarılı olmamı sağlıyor					
24- Öğrenmeye açık bir insan değilim					
25- Zeki olanlar daha iyi öğrenirler					
26- Yeni konular anlatıldığında canım sıkılır					
27- Öğrendikçe yanlış kararlarımın sayısı azalmaktadır					
28- Şu an sahip olduğum bilgiler benim için yeterlidir					
29- Öğrenmek hep ilgimi çekmiştir					
30- Yeni şeyler öğrenmek işimle ilgili motivasyonumu artırıyor					
31- Daha öğreneceğim çok şey var					
32- Yeni bir konuyu öğrenmeye çalışmak keyiflidir					
33- Öğrendikçe hedeflerim büyüyor					
34- Deneyimlerimden ders almayı bilirim					
35- Yeni konulara başlarken tedirgin olurum					
36- Her türlü konuyu rahatça öğrenebilirim					
37- Yeni konular öğrenmek hoşuma gidiyor					
38- Öğrenmeye karşı tedirgin değilim					
39- Yeni konular öğrenirken başım ağrır					
40- Yeni şeyler öğrenmeye sürekli hazırım					

EK 5 - Öğretmenlerin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutum Ölçeği

Aşağıda öğretmenlik mesleğine ilişkin çeşitli ifadeler verilmiştir. Söz konusu ifadeye hangi oranda katılıyorsanız, lütfen karşısındaki ilgili sütunu “X” ile işaretleyiniz.

		Tamamen Katılıyorum	Kısmen Katılıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1	Benim için en ideal meslek öğretmenliktir.					
2	Ömür boyu öğretmenlik yapabilirim.					
3	Öğretmenlik benim için bir tutkudur.					
4	Öğretmenlik mesleğindeki tecrübem arttıkça, mesleğe daha çok bağlanıyorum.					
5	Öğretmenlikten aldığım manevi doyumu hiçbir şeye değişmem.					
6	Bu mesleği yapıyor olmaktan kimse beni alıkoyamaz.					
7	Meslekten aldığım haz, bana mesleğimin zorluklarını unutturuyor.					
8	Yeni bir meslek seçmem istense yine öğretmenliği seçerdim.					
9	Çalıştıkça mesleğe olan bağlılığım artıyor.					
10	Mesleğim bana huzur veriyor.					
11	Öğretmen olmak beni mutlu ediyor.					
12	Öğretmenlik insanı belli kalıplara sokan monoton bir meslektir.					
13	Meslekten bıktığımı hissediyorum.					
14	Elimde imkân olsa bu mesleği yapmam.					
15	Öğretmenlik, bir daha düzelmeyecek kadar yıpranmış bir meslektir.					
16	Sürekli bir sınıfa hapsolmek beni sinirlendiriyor.					
17	Sürekli öğrencilerle çalışmak bende stres yaratıyor.					
18	Mesleğimle ilgili Faaliyetleri yapmak bana zevk vermiyor.					
19	Öğretmenlik kişiliğime uymayan bir meslektir.					
20	Bunca meslek dururken öğretmenliği seçmek, çaresizlikten başka bir şey değildir.					
21	Öğretmenlik mesleğini sevmiyorum.					
22	Bu meslekte her zaman öğrenme ve öğretme heyecanı duyacağımı sanmıyorum.					
23	Çok zorda kaldığım için bu mesleği yapıyorum.					
24	Mesleğimi daha iyi yapmak için kendimi sürekli geliştiriyorum.					
25	Tecrübem arttıkça mesleğimin ciddiyetini daha iyi anlıyorum.					
26	Öğretmenlik onurlu bir meslektir.					
27	Öğrencilerle iç içe olmak beni rahatlatıyor.					
28	Çocuğumun bu mesleği yapmasını isterim.					

Cinsiyetiniz: () Erkek () Kadın

Öğretmenlikteki Kıdeminiz : (Yıl olarak)

() 1-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16-20 yıl () 21 ve daha fazla

Branşınız:

Mezun olduğunuz yükseköğretim kurumu:

Eğitim Fakültesi ()

Fen -Edebiyat fakültesi ()

Eğitim Enstitüsü ()

Diğer. Belirtiniz.....

En son aldığınız eğitim

() Lisans

() Yüksek Lisans

() Doktora

Meslekteki iş doyumunuz hangi düzeydedir?

Düşük ()

Orta ()

Yüksek ()